

Nazirlə generalın şərqli biznesi...

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

№37 (3235) 25 Oktyabr / 2022-ci il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

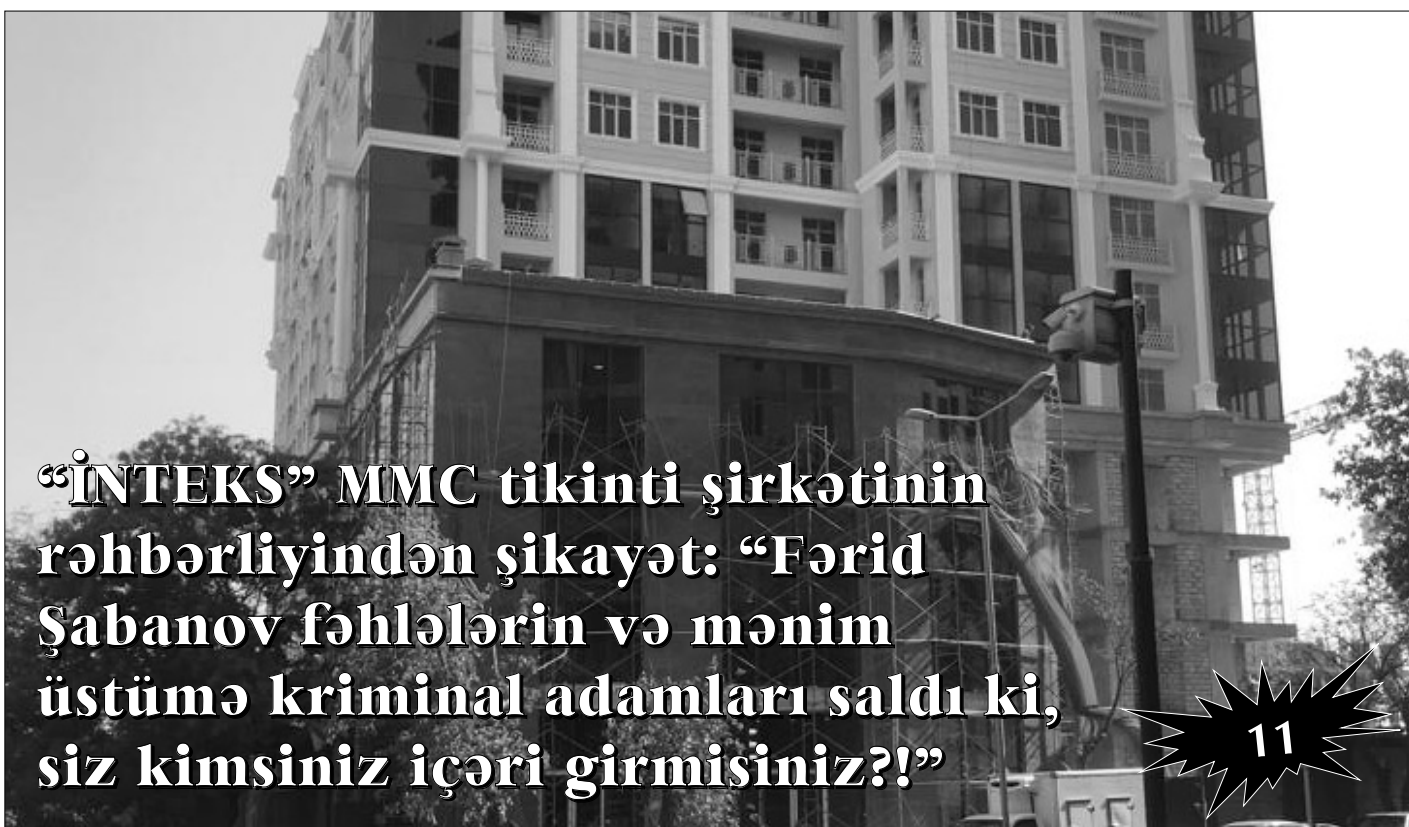
ANA XƏBƏR

**Şəhid
polkovnikin
sensasiyalı səs
yazısı yayıldı**

İranlı “Mahmud ağa” və deputatın iş adamı olan qohumu sakinlərə zülm edir

Mənzil sahiblərinə kirayə haqqı verməmək üçün onları hazır olmayan binaya köçürürlər...

**“İNTEKS” MMC tikinti şirkətinin
rəhbərliyindən şikayət: “Fərid
Şabanov fəhlələrin və mənim
üstümə kriminal adamları saldı ki,
siz kimsiniz içəri girmisiniz?!”**

11

Müsahibə

Zəngəzur dəhlizindən gözləntilər nələrdir?

Rauf Ağamirzəyev: “Bu, Azərbaycanın
tranzit potensialını da artıracaq”

3

Layihə

“Mədəni inkişaf üçün birinci bilik səviyyəmiz olmalıdır”

Ədalət Hacıyev: “Başqasını tənqid
etməkdən asan bir şey yoxdur,
birinci tənqidi özündən başlamalısan”

12

GÜNÜN NƏBZİ

Siyasət

“İrana cavab olaraq Bakıda Güney Azərbaycan mühacir hökuməti təsis edilməlidir”

Natiq Cəfərli: “Rusiya və İran
regionda qalıcı və ədalətli sülhün
bəqrərar olmasını stəmir”

8-9

Fakt

ADP hakimiyyəti Tehrana tutarlı cavab verməyə çağırır

“İranın bu addımı regionda
sülhün və təhlükəsizliyin
pozulmasına xidmət edir...”

2

Baxış

Biz hələ düşməndən tam qisas almamışıq

Təkcə erməni qatildən yox, dövlətin
daxilində min dürlü təxribat törədənlərdən
də haqq-hesab sorulmalıdır

6

Ölkə

Qarabağ müharibəsi iştirakçısı dələduzluğa məruz qalıb

Ağstafada hərbiçi bir neçə ailəni
aldadıb, pullarını mənimləyib

7

Təhlil

ABŞ və Britaniya arasında hegemonluq savaşı

Liz Trassın istefaya məcbur edilməsinin
arxasında hansı maraqlar dayanır?..

5

Toplum

Məktəb direktoru haqda şok iddialar

İşdən qanunsuz olaraq çıxarıldığını bildiren
müəllimə ölkə rəhbərliyinə müraciət etdi

Şirvan şəhərində yaşayan Əliyeva Təranə Əlövsət qızı
tərəfindən “Hürriyyət” qəzetinin redaksiyasına şikayət
məktubu daxil olub. Şikayətçi Şirvan şəhərində yerləşən
10 saylı məktəbin direktoru Arif Əliyevi onu qanunsuz
şəkildə işdən uzaqlaşdırmaqda ittiham edir: “Mən Əli-
yeva Təranə Əlövsət qızı, Şirvan şəhər sakiniyəm. Ali
təhsilliyəm, rus dili müəlliməsiyəm. 25 ilə yaxın
pedaqoji stajım var...”

10

Ölkə

68 yaşlı döyüşçüyə əmək pensiyası verilmir, əlilliyi təsdiq olunmur...

Rasim Novruzov: “Məhkəmə “sənə pensiya
düşür” qərarı verdi, Əmək və Əhalinin
Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ləğv etdirdi”

Birinci Qarabağ Müharibəsi iştirakçısı, Ağdam rayonu-
nun Güllüblü kənd sakini Rasim Novruzov tərəfindən
“Hürriyyət”in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub.
O, 68 yaşlı tamam olsa da, indiyədək pensiya ala bil-
mədiyindən şikayət edir: “Mən 1988-ci ilin axırlarında,
kəndlülər dəstəsi yaradaraq, Qarabağ müharibəsin-
də iştirak etmişəm...”

7

Təsisçi: Sərdar Cəlalov
Baş redaktor: Vüqar Məmmədov Tel: 070 333 22 85 012 496 98 93 E-mail: vuqar-mt@mail.ru
Dizayner: Seymur Həsənov
"Hürriyyət" qəzetinin internet ünvanı: Hurriyyət.az E-mail: hurriyyət@mail.ru Tiraj: 2500
Redaksiyanın ünvanı: AZ 1008, Bakı, akademik Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31 Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35
Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165 Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb səhifələnir və "Futbol+ servis" mətbəəsində çap edilib.
 Bu işarə altında dərc olunan yazılar reklam xarakterlidir. Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

ADP hakimiyyəti Tehrana tutarlı cavab verməyə çağırır

“İranın bu addımı regionda
sülhün və təhlükəsizliyin
pozulmasına xidmət edir...”

Dünən ADP İdarə Heyətinin ölkə və beynəlxalq aləmdə baş verən ictimai-siyasi proseslərə dair növbəti toplantısı keçirilib. Partiyanın mətbuat xidmətindən “Hürriyyət”ə verilən məlumata əsasən, İdarə Heyəti ilk növbədə Türkiyə Respublikasının Prezidenti R.T.Ərdoğanın Zəngilan beynəlxalq hava limanının açılışı ilə bağlı ölkəmizə səfərinin nəticələrinə münasibət bildirib. Qeyd olunub ki, bu səfərin hazırkı şəraitdə reallaşması Ermənistanı himayə edən bəzi çevrələrin Azərbaycana qarşı başladığı hərbi-siyasi təhdidlərə tutarlı cavab və Azərbaycanla Türkiyə arasında dostluq, qardaşlıq əlaqələrinin sarsılmazlığı kimi dəyərləndirilməlidir.

İdarə Heyəti qonşu İranın Azərbaycan sərhədlərində böyük sayda hərbi texniki qüvvələrin iştirakı ilə təlimlər keçirməsi, Qafan ərazisində konsulluq açması, eyni zamanda Ermənistanın Təbrizdə konsulluğunun açılmasına “yaşıl işıq” yandırması faktından ciddi narahat olduğunu, bu addımların ölkələrimiz arasında dostluq, qonşuluq əlaqələrinə zərbə vurduğunu, təcavüzkar bir ölkəni dəstəkləməklə regionda sülhün və təhlükəsizliyin pozulmasına xidmət etdiyini bildirib və hakimiyyəti bu konsulluqların açılması ilə bağlı adı çəkilən ölkəyə rəsmi etiraz etməyə səsləyib.

İdarə Heyəti son günlər Ermənistanın Daşkəsən rayonu istiqamətində sərhədlərimizə ordu yığıması, növbəti hərbi təxribatlar üçün hazırlıqlar keçirməsi ilə bağlı yayılan məlumatlardan ciddi narahat olduğunu bildirib və hakimiyyəti düşmənin bu təcavüz planlarını alt-üst etmək üçün önleyici addımlar atmağa, sərhəd qoşunları da daxil olmaqla ordumuzu hazır vəziyyətə gətirməyə, kapitulyasiya aktına qol çəkməsinə baxmayaraq, azğınlığını davam etdirən düşmənin layiqli cavabını verməyə çağırıb.

İdarə Heyəti İran Xarici İşlər Nazirliyinin Zəngəzur dəhlizinin açılmasına cavab olaraq Zəngəzuru özünə üçün qırmızı xətt elan etməsi ilə bağlı bəyanatını qətiyyətlə pisləyib, istər region, istərsə beynəlxalq kommunikasiya xətlərinin açılmasına xidmət edən, beynəlxalq ticari əlaqələrin inkişafına stimül verən belə bir layihəni gözdən keçirməsinin arxasında adı çəkilən dövlətin mənfur niyyətlərinin durduğunu diqqətə çatdırıb.

İdarə Heyəti son vaxtlar Rusiyanın rəsmi televiziya kanallarında qondarma “Dağlıq Qarabağ Respublikası”nın xəritəsini əks etdirən verilişlərin yer almasından ciddi narahat olduğunu bildirib və bu provokasion hərəkətlərin Azərbaycanla Rusiya arasında cari ilin fevral ayında bağlanmış müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyət haqqında bəyannaməsinin tələblərinə daban-dabana zidd olduğunu, ölkəmizin ərazi bütövlüyünə, suverenliyinə qarşı yönəldiyini qeyd edib və hakimiyyəti Rusiya rəsmilərindən bu barədə izahat tələb etməyə çağırıb.

İdarə Heyəti Rusiya milyarderi, milliyətcə erməni R.Vardanyanın Rusiya vətəndaşlığından imtina edərək, qondarma “Dağlıq Qarabağ Respublikası”nın vətəndaşlığını qəbul etməsi, onun qeyri-qanuni olaraq Azərbaycanın yurisdiksiyasına daxil olan ərazilərdə sərbəst fəaliyyətə başlaması faktını qətiyyətlə pisləyib və ölkə rəsmilərini bu faktın biganə qalmasından, rəsmi münasibət bildirməməsindən narahatlığını ifadə edib və dövlət orqanlarının həmin şəxsin barəsində müvafiq tədbirlər görməyə çağırıb.

Hazırladı: KƏNAN

Şəhid polkovnikin sensasiyalı səs yazısı yayıldı

Bunlar hələ döyüş başlamamışdan bizi məcbur edirdilər ki, biz düşmənin tankının, topunun sayını az göstərək”. “Hürriyyət” azpolitika.info saytına istinadən xəbər verir ki, bunlar korpus komandirinin müavini, şəhid polkovnik Babək Səmidlinin sosial şəbəkələrdə, bəzi mətbu orqanlarda yayılan və böyük əks-sədaya səbəb olan, ölümündən əvvəl qeydə alınmış səs yazısında yer alan fikirlərdir.

Polkovnik həmin açıqlamasında düşmənin sayını az göstərməyi tələb edən yüksək vəzifəli şəxslərin adlarını da çəkir: “Bizi Ayaz Həsənov nə qədər sıxışdırdı. O, ciddi cəhdlə bizi sıxışdırırdı ki, düşməndən götürdüyümüz məlumatların faizini aşağı göstərək. Təki bunlar Ali Baş Komandana məruzə etsinlər ki, üstünlüyü saxlamışıq, müharibəyə hazırıq. Halbuki, korpus komandirləri deyirdilər ki, ay kişi, mən 140 tankın üstünə 140 tankla gedə bilmərəm. 140 tankın üstünə azı 250 tankla getməliyəm. Onlarsa ciddi-cəhdlə deyirdilər ki, sayı az göstərin. Çünki ordan baxır axı, baxır deyir ki, sən necə hücum edirsən ki, sənə sayın ona bərabərdir? Bizim komandir etiraz etmək istəyəndə, başladı onu təhqir etməyə: “Pampers geyin, sən qorxaqsan”. O da deyir: “Mən qorxaq deyiləm e, peşəkar hərbiçiyəm. Mən hücumu gedirəmsə, əsgərim çox ölməsin deyər, üstünlüyü birə üç saxlamalıyam”. Mən 6 taborla 9 taborun üstünə hücumu keçmişəm. Halbuki, elə olmalı deyil. 9 taborun üstünə 18 taborla getməlisən. Çünki itki verdikdə, sən zəifləyirsən. Düşmənin müdafiədə oturub və onun 30 illik bir müdafiə sistemi var. Bunlar bizə avqustda, Tovuz hadisələrində müharibə anonslarında ciddi cəhdlə düşmənin sayını az göstərmək üçün sıxışdırırdılar”.

Məlumat üçün bildirək ki, şəhid polkovnikin barəsində danışdığı A.-Həsənov Nəcməddin Sadıkovun müavini olub və onun tapşırıqlarını yerinə yetirib. Əgər Babək Səmidlinin dediyi kimdirsə, bu, savaş başlamazdan öncə ordu rəhbərliyində təxribat və xəyanətlərə yol verildiyinə dair ciddi şübhələr yaradır. Çünki düşmənin canlı qüvvəsini və hərbi texnikasını bilərəkdən az göstərmək onun üzərinə göndərilən Azərbaycan əsgərini göz görə-görə qırğına vermək deməkdir. Belə çıxır ki, məqsəd də elə bu olub - əsgəri qırdırmaq, ordunu məğlubiyyətə uğratmaq və nəticədə ölkə rəhbərliyini torpaqların hərbi yolla azad edilməsi fikrindən vaz keçirmək. Elə şəhid polkovnikin səs yazısında da bundan bəhs edilir və qeyd olunur ki, Türkiyə hərbiçiləri müdaxilə etməsəydi, ordu rəhbərliyindəki xəyanətkar qrup öz istəyinə

“Tank və top olaraq, yəni artilleriya, tank və minaatanları götürsək, şəxsi heyət olaraq birə-bir idi. Hansı ki, hücum edən birə-üç olmalıdır. Bunlar kitabla, qanla yazılmış şeylərdir...”

nail olacaqdı: “Türklər gəlməseydi... Türklər gəldi. Onlara bir şey deyər bilmədi. Nə deyəcəkdiniz? Bəxtiyar Paşa gedib deyər Ərdoğan, o da deyər ki, qardaş, səni aldadırlar, belə deyil. Ondən sonra “Bayraktar” gəldi. “Bayraktar” gəlməseydi, üstünlüyü saxlaya bilməmişdik...”

Qeyd edək ki, polkovnik Səmidlinin korpusu Suqovuşan istiqamətində döyüşüb və həmin istiqamətdə Azərbaycan Ordusunun böyük itkilər verdiyi, cənub istiqamətilə müqayisədə daha az irəlilədiyi məlumdur. Bunun səbəbləri də onu dediklərindən aydın olur...

Şəhid polkovnik bildirir ki, orduda adi rabitə cihazları belə çatışmırdı və 100 ədəd lazım olan hərbi birləşməyə cəmi 7 ədəd rabitə cihazı verilib: “Yəni, biz bu şəkildə qalıb gəlmişik. Böyük çətinliklərlə. Bunların məqsədi ancaq cənab Prezidentin iradəsini qırıb, Qarabağdan vaz keçirmək olub - sanki gücümüz çatmadı. Halbuki, Azərbaycan əsgəri döyüşür. Yetər ki, sən onu təmin elə... Onların (ermənilərin) 30 illik (müdafiə) qurğuları ilə burdan çıxması ancaq bizim zabıt, gizir, əsgərlərin cənab Prezidentin dediyi kimi, dirənməsi ilə mümkün olub... Çünki biz bir daha məğlub olsaydıq, bu, cənab Prezidentin Qarabağla bağlı iradəsinə təsir göstərə bilərdi. Biz ancaq qana qan sonunadək döyüşdük...”

Yeri gəlmişkən, polkovnik Səmidlini həmin açıqlamasında Nəcməddin

Sadıkovun da adını çəkir və Orduda MAXE-lərin qəbulu üçün rüşvət yığıldığını bildirir: “Bronijetlərimiz, kas-kalarımız çatışmayıb. Top mərmisi iki həftəyə bitdi... Ona qadın daşıyıb. Gətirib onu da general-mayor elədi, qoydu idarənin rəisi. Genştab (Baş Qərargah rəisi) Nəcməddin. Rəsim Babayev - Komplektləşdirmə İdarəsinin rəisi. Ancaq bütün MAXE, əsgərləri pulla götürürdü...”

Polkovnik səfərbərliyin də gecikdirilməsindən gileyəni və deyir: “Səfərbərlik heç olmasa 15 gün, 10 gün əvvəl veriləydi, mən onları döyüşə hazırlayırdım. Müharibə 44 gün çək-məzdi, 20 günə qurtardı. Müharibənin hər bir günü dövlətə milyardlarla pul deməkdir...”

Xatırladaq ki, Babək Səmidlini müharibənin bitməsindən bir neçə gün sonra - noyabrın 23-də Suqovuşan qəsəbəsi ərazisində minaya düşərək şəhid olub. Ölümündən sonra “Vətən uğrunda”, “Suqovuşanın azad olunması uğrunda” medalları, “Zəfər” ordeni ilə təltif edilib.

Göründüyü kimi, şəhid polkovnikin ölümündən az əvvəl söylədiyi faktlarda istintaq orqanlarının araşdırılması olduğu çoxlu sayda məqamlar var. Sözsüz ki, bütün bu faktlar araşdırılmalı, günahkarlar cəzalandırılmalı və Müzəffər Ordu, nəhayət, təxribat və xəyanətlərlə onu zəiflətməyə çalışanlardan birdəfəlik təmizlənməlidir.

Hazırladı: RƏŞAD

Dövrümüzdə tranzit nəqliyyat dəhlizləri yeni dünya düzəninə formalaşması baxımından ən önəmli məsələdir desək, yanılmazıq. Nəqliyyat dəhlizləri artıq gələcək dünyanın iqtisadi-siyasi mənzərəsinin əsas orientirinə çevrilib. Ölkələrin logistika strukturları bu dəhlizlərin xəritələrinə əsasən qurulur. Qədim dünyanın yaşayış məskənləri su hövzələrini və yollarını əsas tutaraq yaranırdısa, ölkələrin bundan sonrakı iqtisadi, hətta siyasi taleyini planetimizdə bir növ enerji damarları rolunu oynayan tranzit nəqliyyat dəhlizləri müəyyən edir. Elə bu məqsədlə nəqliyyat eksperti Rauf Ağamirzəyevlə bölgəmizdə formalaşan yeni dəhlizlər barədə söhbətləşdik.

(Əvvəli ötən sayımızda)

- Zəngəzur dəhlizindən gözləntilər nələrdir və bu Gürcüstanın tranzit ölkəsi kimi önəminə təsir edəcəkmi?

- Bütün nəqliyyat yolları bizim bölgədə bir-biriylə əlaqələndir. Yeni bizim bölgənin hal-hazırkı vəziyyətində dəhlizlər baxımından bir hissəsinin işləməməsi normal hal deyil. Bu o deməkdir ki, bir hissə daha çox yüklənir. Nəzərə alaq ki, həmin yollar hələ o yükü tam götürə bilmir. Biz onu hal-hazırkı vəziyyətdə yükləyəndə tıxanma baş verir. Bu da, əslində, iqtisadiyyata mənfi təsir göstərir. Bunun təsirini bezi administrativ qərarlarla qismən azaltmaq üçün tarifləri qaldırırlar. Məsələn, Gürcüstan bunu edib. Çünki tıxacdan tıxacda da fərq var. Biri var tıxac kilometrə baş versin, biri var gün ərzində bu tıxacı aradan qaldıra biləsən. Son hadisələr fonunda bizim bölgədə yükdaşımanın həcmi hiss olunacaq dərəcədə artıb və ciddi tıxanmalara səbəb olub. Bundan öncə tək səbəb var idi - bu pandemiya idi. Bundan öncəki səbəblərdən biri də Türkmənistan ərazisindən keçən yük maşınlarının keçidi də qadağan olunmuşdu. Oradan İran ərazisi ilə qırx minə yaxın yük maşını keçirdi. Bu ilin yay aylarından, səhv etmərsə, avqustun 1-də yolu açıldı. Bu da vəziyyəti yaxşıya doğru dəyişdi.

Əsas məsələ odur ki, bu yüklər bizim bölgədədir. Yeni dənizdən getmir. İrəndən keçirsə, sabah bizim mövcud infrastrukturlarımız qurulandan sonra bunları özümüzə tərəf çəkə bilərik. Amma bunun üçün iş görmək lazımdır və ciddi alternativlər qoymaq lazımdır. Çünki bir istiqamətin varsa və o yüklənibse onu saxələndirmək lazımdır. Mümükün problem çıxanda, yaxud daha çox yükü qəbul etmək üçün Zəngəzur dəhlizi əhəmiyyətlidir. Bundan başqa, normalda Ermənistanla olan bütün yolların açılması vacibdir. Əgər Ermənistanda da doğru investisiya qoysalar, proseslərə doğru yanaşsalar, kifayət qədər qazanc əldə edərlər. Onlarda İcevandən Dilican, Dilicandan sonra Fioletovo stansiyası var, oradan Vanadzor istiqamətində tunel tiksələr, bu, Qarsa ən qısa yollardan biri olar. Bu Azərbaycanın tranzit potensialını da artıracaq. Yeni fərqli istiqamətdə də çəşidli yükləri həm Gürcüstan istiqamətində-imkan olsa bir neçə istiqamət üzrə, həm Ermənistan istiqamətində, həm ən cənub hissədən keçən Zəngəzur dəhlizi istiqamətində oturə bilərsiniz. Zəngəzur dəhlizinin də İran ərazisindən alternativli dublyoru tikilir. Bu da əlavə imkanlar yaradır və bütün bölgə ölkələrinin bura qoşulmasını təmin edir. Yeni icra olunsaydı, həmin maraqları təmin olunmuş olacaq.

Zəngəzur dəhlizindən gözləntilər nələrdir?

Rauf Ağamirzəyev: “Bu, Azərbaycanın tranzit potensialını da artıracaq”

“Zəngəzur dəhlizinin əhəmiyyəti həm də ondan ibarətdir ki, bu Asiya ölkələri üçün Aralıq dənizi sahilində yerləşən Mersin limanına ən qısa yoldur”

metində, həm ən cənub hissədən keçən Zəngəzur dəhlizi istiqamətində oturə bilərsiniz. Zəngəzur dəhlizinin də İran ərazisindən alternativli dublyoru tikilir. Bu da əlavə imkanlar yaradır və bütün bölgə ölkələrinin bura qoşulmasını təmin edir. Yeni icra olunsaydı, həmin maraqları təmin olunmuş olacaq.

arasında olan mövcud dəmir yolu Suriya ərazisindən keçir. Yeni marşrut isə sırf birbaşa Türkiyə ilə İraqı əlaqələndirəcək. Yeni orada kiçik bir hissə var ki, Suriya ərazisindən keçir, indi onu alternativ olaraq yeni xəttlə əvəz etmək istəyirlər. Bununla da Trabzonla Fars körfəzində olan Bəsre limanını əlaqələndirmək istəyirlər. Bu Trabzonun liman şəhəri olaraq əhəmiyyətini artıracaq ki, beləliklə, Trabzon limanı ilə Fars körfəzi-Bəsre limanı arasında əlaqə təmin ediləcək. Bununla da bizim üçün Fars körfəzinə əlavə bir çıxış təmin olunmuş olacaq.

Bu layihələr bir ölkəyə yox, bütün region ölkələrinə faydası olan layihələrdir. Yaxın 30 illik perspektivdə, həmçinin Trabzon və Rizəyə dəmir yolu əlaqəsi də olacaq. Bu da yeni bir yükləmə potensialını artırmış olacaq.

- Rusiyanın bu tranzit şəbəkəsinə qoşulmaq planı varmı, varsa Rusiya bundan nə əldə edəcək?

- Rusiya zəngəzur haqqında danışır. Zəngəzurun unikalığı ondadır ki, bu dəhliz həm Şimal-Cənub, həm Şərq-Qərb, həm Cənub-Qərb dəhlizləri üzrə fəaliyyət göstərə bilər. Rusiya da yeni geosiyasi realıq fonunda istiqaməti üzünə cənub olan yollarda maraqlıdır. Hal-hazırda Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi Azərbaycanın Yalama-Astara hissəsindən keçir və İran ərazisində Qəzvin-Astara dəmir yolunun Qəzvin-Rəşt hissəsi tikilib, amma Astara hissəsinin inşası hələ davam edir. Bu layihə tamamlandıqda burada

yeni ötürücülük qabiliyyəti də, yükdaşıma da artacaq. Amma Zəngəzur dəhlizində ənənəvi yolun bərpası burada yükdaşımanı və Rusiyaya üzünü İran, üzünü Hindistan istiqamətində yükdaşımanın artmasını müşahidə edəcəyik. Bildiyimiz kimi, Hindistan İranın Hind okeanına çıxan Çabahar limanını istifadəyə götürüb. Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin qurucularından biri də Hindistan İran və Rusiyadır. Həmçinin, Tehran-Təbriz yolu üzərində Miyanədən Ərdəbil istiqamətində dəmir yolu tikilib. Hal-hazırda Ərdəbil-Parsabad arasında layihə-axtarış işləri bitib. Tikinti nəzərdə tutulub və Parsabad-İmişli ilə də əlaqələndirmə baş tutandan sonra artıq İran və Azərbaycan ərazisində üç dəmir yolu giriş-çıxışı, yeni Astara-İmişli-Culfa istiqamətində dəmir yolu işə düşəcək.

- İllərdir “Kanal İstanbul” haqqda Türkiyədə mübahisələr gedirdi, sonda hökumət bu kanalı tikilməsinə başladı. Sizcə, “Kanal İstanbul” Türkiyəyə və bölgəyə nə qazandıracaq? Hazırda gəmilərin keçdiyi Bosfor boğazı bağlanacaq mı, yoxsa hər iki yerdən gəmilər keçəcək? Bildiyimiz kimi, hazırda istifadədə olan Bosfor boğazı bölgəsinin tənzimlənməsinə dair tarixi Montro anlaşması var. “Kanal İstanbul”un açılması hansısa şəkildə Montroya təsir edəcəkmi?

- Demək olar ki, Bosfor boğazından keçən gəmilərə təhlükəli yüklərlə bağlı ciddi məhdudiyyətlər var. Hal-hazırda bir həftədir ki, orada ciddi sıxlıq var, gəmilər gözləməli olurlar.

lar. Həmçinin, Montro razılaşmasına görə, Türkiyənin bezi öhdəlikləri var. Amma “Kanal İstanbul” birinci yük götürməni artırırsa, həmçinin heç bir anlaşma olmadan kanal üzərində Türkiyə özü qərar verəcək. Hazırda fəaliyyətdə olan Bosfor boğazından Türkiyə ildə 200 milyon dollar qazanc əldə edir. Amma “Kanal İstanbul”dan daha çox qazana bilər. Müqayisə üçün deyək ki, Süveyş kanalı ilə 1,5 milyard dollar qazanc gətirir. Amma burada söhbət ondan gedir ki, gəmilər Süveyş kanalından hara gedir, “Kanal İstanbul”dan hara gedəcək? Qara dəniz desək də, məhdud ölkələrdir, onlarda da bu yaxın illərdə yükləmələr artacaq. Onlarda da Süveyş kanalı ilə müqayisədə daha böyük trafik var. “Kanal İstanbul”la bağlı cəmiyyətin özündə də ciddi dilemma var. Məsələn, İstanbul Böyükşəhər bələdiyyəsinin yanaşması bir cürdür, Türkiyə Nəqliyyat Nazirliyinin yanaşması başqadır. Hərəsinin öz arqumenti var. Şəhər rəhbərliyi ekoloji cəhəti qabardır. Amma gəmilərin tıxacda durmasından da ekoloji vəziyyət yaxşılaşa doğru dəyişməyəcək. Ümumiyyətlə, bu layihə əhəmiyyətlidir. Məncə, onun icrası Türkiyənin həm regionda nəqliyyat baxımından mövqeyini möhkəmləndirəcək, həm də tranzit potensialını artıracaq.

Söhbətləşdi: Üliyyə ŞUKUROVA

“Hurriyyət”in ötən sayında “Məmurlar indi də dövlət qoruqlarını zəbt edir...” sər-lövhəli məqalə dərc etmişdik. Həmin yazıda Şirvan Dövlət Qoruğunun 518 hektar ərazisinin mənimsənilməsi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin isə bu fakt qarşısında susqunluq nümayiş etdirdiyi qeyd olunurdu.

Xatırladaq ki, iki həftə öncə sosial şəbəkələrdə və mətbuatda Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidmətinin rəisi Ceyhun Həsənovun Şirvan Dövlət Qoruğunun 518 hektar torpaq sahəsini zəbt etdiyi haqda informasiya yayılmışdı. İddia olunurdu ki, Salyan rayonunun 512 hektar yarasız ərazisi Şirvan Dövlət Qoruğunun balansına keçib, əvəzində əkinə yararlı 518 hektar torpaq sahəsi İcra Hakimiyyətinin sərəncamına verilib. “Salyanın icra başçısı Sevindik Hətəmov isə həmin ərazini hektarı 2 manatdan 99 illiyə Ceyhun Həsənovun “Salyanpomidor MMC”-sinə icarəyə verib”, - deyən mənbənin sözlərinə görə, general leytenant həmin sahədə pomidor əkməyi düşünür.

Məlumat üçün bir daha qeyd edək ki, bu informasiyanın nə dərəcədə həqiqətə yaxın olduğunu aydınlaşdırmaq üçün iki həftə əvvəl “Hurriyyət” olaraq Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə sorğu göndərdik. Nazir Muxtar Babayevin adına ünvanladığımız məktubda qeyd olunurdu:

“Cənab nazir!

Diqqətinizə çatdırmaq istəyirik ki, son günlər mətbuatda Şirvan Dövlət Qoruğunun 518 hektar ərazisinin uzunmüddətli müqavilə əsasında, həmin sahələrdə pomidor yetişdirilməsi məqsədilə, “Salyan Aqro” MMC-yə icarəyə verildiyi haqda informasiyalar dərc olunub.

Sizdən xahiş edirik ki, bu informasiyanın həqiqətə uyğun olub-olmadığı ilə bağlı “Hurriyyət” qəzetinin bilgiləndirilməsi üçün müvafiq qurumlara göstəriş verəsiniz”.

Təbii ki, bu sorğunu göndərməkdə məqsədimiz Şirvan Dövlət Qoruğuna məxsus 518 hektar torpaq sahəsinin hansı əsaslarla icarəyə verildiyini aydınlaşdırmaq idi. Lakin ötən yazımızda da qeyd etdiyimiz kimi, 3 gün ərzində sorğumuza heç bir cavab ala bilmədik. Odur ki, telefon vasitəsilə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin mətbuat xidməti ilə əlaqə saxlayıb, suallarımıza cavab tapmağa çalışdıq. Mətbuat xidmətinin xanım əməkdaşı göndərdiyimiz məktubla tanış olduğumu və gün ərzində “Hurriyyət”ə yazılı cavab verəcəyini bildirsə də, həmin gün müraciətimizə heç bir cavab gəlmədi.

Məqalə “Hurriyyət” qəzetində və Hurriyyet.az saytında dərc olunduqdan sonra nazirliyin mətbuat xidmətinin rəhbəri redaksiyamıza əlaqə saxlayaraq, yazıda yer alan

Nazirla generalın şərikli biznesi...

Şirvan Dövlət Qoruğunun necə ələ keçirildiyi ortaya çıxır...

“Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin suallarımıza cavab verməməsi belə qənaətə gəlməyə əsas verir ki, hörmətli nazir Muxtar Babayevin bizə deyəcək sözü yoxdur”, - fikrinə etiraz etdi. Onun sözlərindən belə anlaşıldı ki, əksinə, nazir M.Babayev “Hurriyyət”in məktubuna cavab verilməsi üçün müvafiq şöbəyə göstəriş verib.

Qarşı tərəfin mövqeyini dərc etmək bizim ilk növbədə peşə borcumuz olduğundan, nazirliyin mətbuat xidməti rəhbərinin diqqətinə çatdırdıq ki, sorğumuza cavab gələcəyi halda saytda dərc olunan məqaləyə dəyişiklik etməyə və qəzetin növbəti nömrəsində Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin mövqeyini əks etdirən yazı dərc etməyə hazırıq. Lakin çox təəssüflə qeyd edirik ki, nazirlik bizə cavab verəcəyini bildirsə də, artıq ikinci həftədir Şirvan Dövlət Qoruğunun hansı əsaslarla zəbt olunması ilə bağlı suallarımıza reaksiya yoxdur.

Yuxarıda da vurğuladığımız kimi, ötən yazımızda nazirliyin sorğumuza cavab verməməsinin onunla əsaslandırırdıq ki, “hörmətli nazir Muxtar Babayevin bizə, yeni mətbuata deyəcəyi söz yoxdur”. Buradan isə belə bir qənaət irəli sürmüşdük ki, görünür, “Şirvan Dövlət Qoruğuna məxsus 518 hektar ərazi məhz nazirin xeyri-duası ilə zəbt olunub”.

Təbii ki, nazirliyin iki həftəlik susqunluğu deyilən ehtimalları bir qədər də gücləndirir. Yəni, cənab Babayevin sorğumuzu cavabsız buraxması onu düşünməyə əsas verir ki, bu məsələdə onun da şəx-

si marağı olub. Sözsüz ki, burada da ancaq 2 ehtimal üzərində fikir yürütmək olar: ya hansısa qanunsuz yollarla naziri “susmağa” məcbur ediblər, ya da general-leytenant onu da öz biznesinə şərik qoşub. Hər halda, bunlar sadəcə versiya olduğundan, həqiqəti cənab nazirin dilindən eşitmək daha düzgün olardı. Unutmayaq ki, həqiqət nə qədər “acı” olsa da, onun vaxtında üzə çıxmaması bəzən çox ciddi problemlərə səbəb olur. Bu baxımdan, hörmətli Muxtar Babayevin “518 hektarlıq həqiqət”ini hər an dinləməyə hazır olduğumuzu bildiririk.

Əlbəttə, sual oluna bilər ki, bizim bu məsələnin üzərinə getməkdə nə kimi marağımız var? Xüsusən də Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyində bu suala cavab axtaranların olduğunu deqiq bildiyimizdən, onları daha çox itizərdə saxlamaq istəməzdik. Şübhəsiz,

burada yalnız dövlət marağından söhbət gedə bilər. Çox təəssüflə qeyd edirik ki, bütün dünyada ekoloji problemlərə böyük diqqət ayrıldığı halda, indi Azərbaycanda “yaşıl soyqırım” adı hal alıb. Hətta son vaxtlar vəziyyət o həddə çatıb ki, artıq işbazlar dövlət qoruqlarını da məhv etməyə girişib. Bunun rəsmi təsdiqi kimi, ötən həftə “Hirkan” Milli Parkı ərazisində ağacların qırılması ilə bağlı DİN-in Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsi ilə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin ortaq “əməliyyat” keçirməsini göstərə bilərik. O cümlədən, Şirvan Dövlət Qoruğunun ərazisinin şəxsi biznesin inkişafı məqsədilə memurlara satılması da deyilənlərin bariz nümunəsi hesab oluna bilər.

Qeyd edək ki, hazırda iqlim dəyişikliyi, şirin su ehtiyatının getdikcə tükənməsi və s. məsələlər qlobal güclərin, dünyanın aparıcı dövlətlə-

rinin əsas müzakirə mövzusunə çevrildiyindən, indi ekoloji tarazlığın pozulması olduqca həssas məsələ hesab edilir. Odur ki, bu sahədə Azərbaycanda baş verən neqativ olaylar ölkəmizin imicinə çox böyük zərbə olur. Hətta bu səbəbdən bir çox nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycandan üz çevirirlər.

Bunlara misal kimi, dünyanın ən iri təbii mühafizə təşkilatlarından olan Ümumdünya Təbii Mühafizə Fondunun (WWF) adını çəkə bilərik. Hansı ki, milyondan artıq tərəfdaşı və dünyanın 130-dan artıq ölkəsində nümayəndəliyi olan bu təşkilat son illər Azərbaycanla işləməkdə maraqlı görünür.

Həmçinin, nüfuzlu “BirdLife International” şirkətini də misal göstərə bilərik. Məlumat üçün bildirək ki, bu təşkilatın prioritetlərinə quş növlərinin yox olmasının qarşısının alınması, quşlar üçün vacib yerlərin müəyyənəşdirilməsi və qorunması, əsas quş yaşayış yerlərinin saxla-

nılması, bərpası və dünya miqyasında mühafizəçilərin səlahiyyətlərinin artırılması və s. daxildir. 2,5 milyondan çox üzvü olan “BirdLife International”ın Kral Quşları Qoruma Cəmiyyəti, Yaponiyanın Vəhşi Quşlar Cəmiyyəti, Milli Audubon Cəmiyyəti və Amerika Quş Mühafizəsi də daxil olmaqla, 116 ölkənin tərəfdaş təşkilatı ilə əməkdaşlığı mövcuddur. Yeri gəlmişkən, “BirdLife International” təşkilatının təklifi ilə 03 oktyabr bütün dünyada “Ümumdünya Quşların Müşahidəsi Günü” kimi qeyd olunur. Təəssüf ki, ölkəmizdə günbəgün artmaqda olan ekoloji problemlər səbəbindən bu təşkilat, belə demək olarsa, Azərbaycanla “iplərini” qoparıb.

Eynilə, 1948-ci ildə yaradılan, mərkəzi iqamətgahı İsveçrənin Qland şəhərində yerləşən Beynəlxalq Təbii Qoruma Birliyi - (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources) haqqında da bu fikirləri dəyə bilərik. Belə ki, sözügedən qurum 89 dövlət, 800-dən çox qeyri-hökumət təşkilatı və elmi tədqiqat institutu ilə əməkdaşlıq etsə də, hazırda Azərbaycanla əlaqələri dondurulmuş vəziyyətdədir.

Bütün bu hadisələr fonunda isə onu demək olar ki, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin uğursuz siyasəti, rəhbər vəzifələrdə təmsil olunan memurların şəxsi çıxarlarını dövlət maraqlarından üstün tutması ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunu zərbə altında qoyur. Odur ki, nə qədər gec deyil, problemlərin həlli istiqamətində qəti addımlar atılmalıdır. Bu problemdən çıxış yolu isə dövlət qoruqlarını məhv etmək yox, daha da çoxaltmaq, ölkədə “yaşıl soyqırım”ın qarşısını almaqdan keçir.

Hazırladı:
Ülviyyə ŞÜKÜROVA

Redaksiyadan: Qarşı tərəfin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

ABŞ və Britaniya arasında hegemonluq savaşı

Liz Trassın istefaya məcbur edilməsinin arxasında hansı maraqlar dayanır?..

Britaniya taxt-tacı sahibini dəyişdirdikdən, yəni Kraliça Yelizavetanın ölümündən sonra ölkədə siyasi gərginlik yaşanmaqdadır. Belə ki, Kraliçanın ölümünün ardınca Boris Conson baş nazir kürsüsünü tələm-tələsik tərk etdi, yaxud buna məcbur edildi. B.Consondan sonra baş nazir postuna sahib çıxan Liz Trass da ölkədə simvolik rəqəm olan "44 gün" müddətində vəzifəsində qala bildi. Baş nazir postu sanki elə bir bədnam auraya qərq olub ki, bu vəzifəni tutan tələm-tələsik istefa verməyə vadar edilir. III Çrlzın kral taxtına əyləşməs ilə, obrazlı desək, sanki "qara buludlar Britaniya taxt-tacının başının üstünü alıb".

Liz Trassı siyasi baxışları "çox ağ-qara" olan şəxs adlandırırldılar. O, baş nazir olaraq, inflyasiya və enerji qiymətlərinin kəskin artmasından qaynaqlanan daxili yaşayış səviyyəsində böhranın hökm sürdüyü siyasi gündəmi "miras aldı". Üstəlik, Liz Trass özünü Ukrayna davasının qızgın tərəfdarı kimi göstərmişdi ki, bu da bezi vaxtlarda onun əleyhinə işlədi...

İsrail-Fələstin

Ən əsası isə, avqustun evvəlində İsrail təyyarələri və raketləri mühəsirədə olan Qəzza zolağına zərbələr endirərkən, 15-i uşaq olmaqla, ən azı 45 fələstinli mülki şəxs həlak olduqda, Trass İsrailə dəstək bəyanatı verdi və dedi: "Böyük Britaniya İsraili və onun özümü müdafiə etmək hüququnu dəstəkləyir".

Baş nazirin İsraili qətiyyətlə dəstəkləməsi hətta onun uzun müddət XİN-də çalışmış bürokratların fikirlərini rədd etdiyini və BMT-nin İnsan Haqları Şurasında (UNHRC) İsraili dəstəklədiyini, habelə BMT orqanından istifadə edildiyini irəli sürməsinə səbəb oldu. Xatırladaq ki, iyun ayında UNHRC üzvləri Fələstin xalqının öz müqəddəratını təyinetmə hüququnu təsdiqləyən və Şərqi Qüds də daxil olmaqla işğal olunmuş Fələstin ərazilərində və Colan Təpələrində qeyri-qanuni İsrail yaşayış məskənlərini pisləyən iki qətnamə qəbul etdilər. Böyük Britaniya qətnamələrin əleyhinə səs verdi və bu, beynəlxalq ictimaiyyətin qalan hissəsi ilə əsasən ziddiyyət təşkil edir. Əgər BMT-nin "dirijor çubuğu"nun Ağ Evin əlində olduğunu qəbul etsək, hesab edə bilərik ki, bu məqam Vaşinqtonla London arasında fikir ayrılığına işarə idi. Habelə, Trass ölkənin İsraildəki səfirliyinin Qüdsə köçürülməsini "düşünəcəyini" də söyləmişdi ki, bu da birmənalı qarşılanmadı.

Britaniya və Fars körfəzi arasında əlaqələr

Keçmişdə insan haqlarının pozulması ilə məşğul olan ölkələri "hesaba çəkmək" vədlərinə baxmayaraq, Trass Körfəz ölkələri ilə "iş görməyin" daha vacib olduğunu inanır. XİN rəhbəri kimi o, Böyük Britaniyanın Körfəz Əməkdaşlıq Təşkilatı ölkələri ilə azad ticarət sazişini təmin etmək səylərinin başlamasına nəzarət etdi. Beynəlxalq Strateji Araşdırmalar İnstitutunun (IISS) əməkdaşı Umberto Profasio deyir ki, Britaniya hökuməti bölgənin kommersiya və strateji səbəblərə görə Londonun maraqları üçün kritik olduğunu müəyyən edib.

"Breksitdən sonra Böyük Britaniya üçün ticarət tərəfdaşlarını mümkün qədər şaxələndirmək çox vacib-

dir və Fars körfəzi, şübhəsiz ki, Londonun son illərdə əhəmiyyətli irəliləyişlər əldə edə bilən bir neçə rəqiblə üzleşdiyi əhəmiyyətli bir bölgədir",- deyə Profasio bildirir. O, əlavə edib ki, Çin və Rusiyanın regionda artan təsiri ilə üzleşən Böyük Britaniya ərəb tərəfdaşlarının gözündə inamsızlıqdan əziyyət çəkən bir çox digər Qərb dövlətləri kimi mövqelərini itirir. Sözüün qıssası, Britaniya bir vaxtlar öz nüfuz dairəsində olan Yaxın Şərq və Körfəz ölkələrində itirdiyi yerini ABŞ-dan geri almaq üçün cəhdlər edir. İtirdiyi hegemonluq statusunu ABŞ-dan geri almağa çalışır. Bəs Britaniyanın siyasi kursunun müəyyən edilməsində rolu olmadığı söylənən kral ailəsinin bir zamanlar itirdiyi Yaxın Şərq, Körfəz ölkələri ilə istə münasibətləri barədə nə demək olar?

Britaniya kral ailəsinin müsəlman dünyası ilə istə münasibətləri çox maraqlı məsələdir. Kraliça Yelizavetadan sonra Kral Çarlzın da müsəlman aləmi ilə əlaqələri kifayət qədər yaxşıdır. Ümumiyyətlə Britaniya kral ailəsi yazılmamış konstitusiyası ilə siyasi məsələlərdən kənarda qalmaq məcburiyyətindədir. Söhbət ondan gedir ki, hər zaman kral ailəsinin dövlət siyasətinin istiqamətləndirilməsində rolunun olmadığı iddia edilib. Hərçənd, bu, belə deyil. Xüsusilə, söhbət Yaxın Şərq bölgəsinə gəldikdə, Çarlzın onilliklər ərzində Körfəzdəki hakim ailələrlə sıx əlaqələr saxladığı heç kimə sirr deyil. O, həmçinin İsrailin işğalı altında yaşayan fələstinlilərə rəğbətini ifadə edib. Onun bölgədəki əsas məsələlərlə bağlı fikirləri haqqında bildiklərimiz budur.

Britaniyanın Yaxın Şərqə silah ixracının təşviqində rolu

Belə rəy var ki, Çarlz son on ildə Birləşmiş Krallığın Ərəb monarxiyalarına 14,5 milyard funt sterlinq (16,8 milyard dollar) dəyərinə silah ixracının təşviqində mühüm rol oynayıb. 2011-ci il "Ərəb baharı" üsyanlarından bu yana Çarlz səkkiz Yaxın Şərq dövləti ilə 95 görüş keçirib, hansı ki, bu üsyanlar həmin dövlətlərin hakimiyyətlərini təhdid edirdi.

Yeri gəlmişkən, 2018-ci ildə nəşr olunan "Yetmiş yaşında Çarlz: Düşüncələr, Ümidlər və Xeyallar" adlı

300 səhifəlik kitabda yazıldığına görə, Çarlz Britaniya nazirlərinə Körfəz ölkələrindəki əlaqələrini Britaniya silah şirkətlərinin Yaxın Şərqdə silah satmaq üçün artıq istifadə etmək istəmədiyini bildirib.

Fələstin xalqına rəğbət

2020-ci ilin yanvarında işğal olunmuş İordan çayının qərb sahilinə ilk rəsmi səfəri zamanı Çarlz İsrailin işğalı altında olan Fələstin əhalisinin çəkdiyi "əzab" və "müsbətlər" şahidi olmaqdan dərin təəssüfləndiyini bildirmişdi və Beytləhmdeki çıxışında demişdi: "Mənim ən ümdə istəyim odur ki, gələcək bütün fələstinlilərə azadlıq, ədalət və bərabərlik gətirsin, sizə çiçəklənməyə və inkişaf etməyə imkan versin".

Britaniyanın "Sky News" telekanalı o zaman qeyd etmişdi ki, bu çıxış kral ailəsinin bir üzvünün fələstinlilərə indiyə qədər ən böyük dəstək nümayişidir. Çarlz ifadə etmişdi ki, İsrail-Fələstin münaqişəsi "bütün İslam dünyasındakı düşmənçiliyin və bütün "gizli zəhərin" əsas səbəbidir.

Fars körfəzinin ərəb dövlətləri ilə sıx əlaqələr

III Çarlzın Körfəz ölkələri ilə mühüm əlaqələri Britaniya kral ailəsi ilə Fars körfəzinin hakim ailələri arasında onilliklər boyu davam edən münasibətlərlə möhkəmləndi. Lakin Körfəz ölkələri tərəfindən ianələrin verilməsinə və onların kral ailəsi tərəfindən qəbuluna gəlincə, şahzadə tez-tez mübahisələrin mərkəzində olur. Məsələn, bu il məlum olub ki, 2011-2015-ci illər arasında Qətarin keçmiş Baş naziri Şeyx Həməd bin Casim bin Cabir Al Tani şəxsən III Çarlza üç milyon avro (həmin dövrdə 3 milyon dollar) nağd pul verib, pulun bir hissəsi isə alış-veriş çantalarında olub.

Çarlzın ofisi bildirmişdi ki, pul xeyriyyə təşkilatlarına bağışlanıb və bu proseduranın müvafiq qaydalarına əməl olunub. Bununla belə, yüksək səviyyəli sanballı kral mənbəsi əlavə etdi ki, o, artıq xeyriyyə təşkilatları üçün böyük miqdarda nağd pul qəbul etməyəcək. Keçən il London Metropoliten Polisi tərəfindən aparılan araşdırma nəticəsində məlum olub ki, Çarlzın ən yaxın köməkçisi

Maykl Fosett o zamankı Şahzadə üçün xüsusi maraq kəsb edən təmir layihələrinə 1,5 milyon funt-sterlinqdən (2 milyon dollar) çox ianə verən Səudiyyəli milyarder Mahfuz Marei Mübarək bin Mahfuza kral imtiyazlarının və hətta Britaniya vətəndaşlığına verilməsini koordinasiya edib.

2003-cü il İraq müharibəsinə ABŞ-a qarşı müxalifət

Robert Cobsonun Çarlzın ofisi olan "Clarence House" ilə əməkdaşlıqda yazdığı kitabda kral ailəsinin 2003-cü il İraq müharibəsi ilə bağlı fikirləri haqda bir sıra maraqlı məqamlar da var. Cobson yazırdı ki, Çarlz 2003-cü ildə ABŞ-ın İraqa hücumunun qəti əleyhdarı idi.

Bütün deyilənlərlə yanaşı, Çarlzı həqiqətən müsəlman dünyasını yaxşı bilən və indiyə qədər müsəlmanlara qarşı xeyirxah olduğunu göstərən bir insan saymaq olar.

Burada bir haşiyyə çıxaraq deməli ki, Ukraynada da ABŞ-Britaniya münasibətləri elə də sadə deyildi. Boris Consonun Ukraynaya yardımları ABŞ-ın göstərdiyi yardımlardan daha çox və şövqlü idi. Məsələn, ABŞ Rusiya ilə Ukrayna barəsində razılaşmaya daha isti yanaşa bilər, London haqqında isə bunu demək olmazdı. Ən azından Boris Consonun zamanında belə idi. Səbəb-qlobal hegemonluq uğrunda mübarizədir. Bu məsələnin bir tərəfi.

Digər tərəfdən, indi Böyük Britaniya yenidən baş nazir axtarır. Deyilənə görə, Boris Conson Çörçilvarı xilas səyini arzulayaraq, Karib dənizindən evə uçaraq mübarizəyə qoşulmaq fikrindədir. Məlumatla görə, Conson Britaniyanın baş nazirinin seçkilərində iştirak etmək üçün lazım olan 100 mühafizəkar deputatın dəstəyini alıb. Amma nədənsə, o, son anda baş nazir postuna seçilmək fikrindən daşındığını açıqladı. Böyük ehtimalla "sakit oturmaq" göstərişi Borisə ABŞ-dan gəldi. Onsuz Borisi bundan əvvəlki istefaya vadar edən səbəblər də Vaşinqtondan qaynaqlanırdı.

Məlum olduğu kimi, noyabrda ABŞ-da parlament seçkiləri gözlənilir. Seçkilərdə sözsüz ki, demokratlar üstünlük əldə etməyə çalışacaqlar. Yeri gəlmişkən, eks-prezident Tramp son etdiyi çıxışında Bayden və Nensi Pelosiyə müharibə elan edib. "Biz dəli Nensi Pelosini bitirəcəyik - və o dəlidir! Biz onların bütün siyasi karyerasını bitirəcəyik - Co Baydenin, Nensi Pelosinin, Şumerin", - deyə Tramp 2024-cü il prezident seçkilərində rahat oturmayacağını nümayiş etdirir.

Qeyd etdiyimiz kimi, sentyabrın 8-də Kraliça Yelizavetanın ölümündən sonra baş nazir kürsüsünə "britaniya liberalları"nın kadri Liz Trassın "irəli itələnməsi"ylə birgə III Çarlz şahzadə Vilyamı öz vəliəhdi elan etdi. Əlbəttə, hakim elita ondan nə qədər razıdır, bu hələ bəli deyil. Vaxtaşırı onun barəsində də neqativ çalarlar nümayiş etdirilir. Onun sələfləri kimi uğursuz kral olacağını iddia edirlər. Çarlz Britaniya hökmdarları üçün çox yaxşı ad deyil. I Çarlz axmaqlıq həddindəki fərasətsizliyi sayəsində onu edam edən Oliver Kromveli hakimiyyətin zirvəsinə qaldırdı. II Çarlz Anqlıkan Kilsəsi üçün yer üzündə Allahın təmsilçisi olmaqla, katolikliyi qəbul etdi və bir neçə gün sonra "qəfil zərbə"dən öldü. Əslində Britaniya hakim elitasının çoxu Vilyamın kral

olmasına ümid edirdi, onlar Çarlzın kral olmasına şad deyillər. Artıq Çarlzın "qələmlə uğursuz rəftarı", dünyələri səhv bağlanmış penceklə gö-rüntüsü mediaya servis edildi. Çarlz artıq Vilyamı varisi elan etsə də bunun baş verməmə ehtimalı da var. Əlbəttə, Britaniya daxilində klan müharibəsindən yararlanmaq istəyən və onu yaradan Britaniyanı iistədiyi istiqamətə yönəltmək istəyən ABŞ demokratlarının əlinə fürsət düşdü. Bundan başqa, Liz Trassın maliyyə siyasətini ilk açıq tənqid edənlərdən biri Bayden oldu.

Burada bir haşiyyə çıxaraq deyək ki, hazırda Fransa ilə ABŞ arasında-kı arxa plandakı mübarizənin də əsas məqsədi Britaniya taxtına yiyələnməkdir. Sual oluna bilər ki, necə? Hind kökenli baş nazirin vasitəsilə. Hind faktoru Britaniya üçün çox vacibdir. Hindistanın müstəmləkə keçmişinə baxmayın. Hind faktoru o qədər həssasdır ki, hətta Hindistanla fikir ayrılığına görə, Bekinhem sarayı III Çarlzın xanımı Kamillanı tacsız tacqoyma keçirməyə vadar edəcək. Söhbət kraliçanın tacında Hindistan mənşəli "Kohinur" adlı almazdan gedir. İş orasıdır ki, bu almazın kraliça tacında var olması guya, Britaniyanın müstəmləkə keçmişini xatırladacaq və bu qınamamı da Hindistanın hakim partiyası ifadə edib. Daha dəqiq desək, Hindistanın hakim partiyası bildirib ki, bu qiymətli daşın olduğu tac taxmaq "müstəmləkə keçmişinin ağırılı xatirələrini" oyadır və hindliləri "Hindistandakı Britaniya İmperiyasının günlərinə" qaytarır.

Bundan başqa, guya, III Çarlz da tacqoyma mərasiminin bezi detallarına yenidən baxmağı zəruri hesab edir və mərasimin təkə ingilis monarxiyasının ənənələrini deyil, həm də müasir dəyərləri əks etdirməsini istəyir. Bu isə daha çox Çarlzın məcbur edilməsinə bənzəyir. Yəni Hind klanı bu qədər güc kəsb edir. Halbuki Hind klanı Britaniya tərəfindən Krallığın maraqlarını güdmək və Çinə qarşı durmaq üçün yaradılmışdı. İndi Hindistan ABŞ-ın yanındadır və "böyük oynayırlar". Silah ticarətində ABŞ ilə əməkdaşlıq edir və Britaniyada hakimiyyətə olan klan xətti boyunca "BritLibs" klanı (Britaniya liberaları) ilə müttəfiqlik münasibətlərini saxlayır.

Bəs London-Rişi Sunak-Vaşinqton-Kamala Harris xətti kimin planıdır və sonuc nə olacaq? Bu xətt Obamanın və onun təmsil etdiyi gücün istiqamətidir - demokratların. Bəzi deyimlərə görə globalistlərin. Bəs bu dəyişim Londona və eləcə də Vaşinqtona nə vəd edir? Bu dəyişim Britaniya taxt-tacına III Çarlzdan sonra Obamaya bağlı Meqan Markl və şahzadə Harris varisiyini vəd edir. Bu, həm də iki anqlosakson mərkəzində etnik baxımdan anqlosaks olmayan qara və rəngli irqin hakimiyyətə gəlməsinə vəd edir... Eləcə də şahzadə Vilyamın kral olmasını istisna edir.

Sonda onu da xatırladaq ki, ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken 18 oktyabrda Stenford universitetində çıxışı zaman ABŞ-ın dünyaya hakimlik etməli olduğunu və bu hakimiyyəti kiməsə vermək niyyətində olmadığını, dünyanın öz-özünü idarə etməyi bacarmadığını və Vaşinqtonun idarəetməsinə möhtac olduğunu bəyan etmişdi. Buradan da görünür ki, ABŞ-ın hegemonluğu əlindən verməyəcəyi çağırışı ilk növbədə Britaniyaya ünvanlanıb.

Ülviyyə ŞÜKÜROVA

Əcdadlarının mənəvi irsini göz bəbəyi kimi qoruyan qövmələr, xalqlar milli şərəf, qan, namus məsələlərində heç vaxt yaralının qaysaq bağlamasına imkan verməyiblər. Tarix də sübut edir ki, bu işdə sabitqədəm olanlar heç vaxt uduzmayıblar.

Varam yəhudi millətinin dəyanətinə! Xolokostun nə olduğunu hamı bilir. İkinci cahan müharibəsi bitər-bitməz yəhudi vətənpərvərlərindən təşkil edilmiş qisasçı qrupları hər yerdə əlləri günahsız yəhudilərin qanına batmış SS cəlladlarını, əl-xüsüs konslagerlərdə hər cür rəzalet törətmiş manyakları bir-bir dənleməyə başladılar. Almaniyanı vahimə bürüdü. Bu qisas əməliyyatı düz bir qərinə davam etdi.

Erməni terrorist təşkilatları da eyni inadkarlıqla düşməni saydıqları türk hərbiçilərini, dövlət xadimlərini harada gəldi qətlə yetirirdilər...

Əgər bu amansız terrorun qurbanlarını sadalamağa başlasaq, bir qəzet səhifəsi azlıq edər. Bu barədə çox deyilib, çox yazılıb. Qisas almaq məsələsində biz nə Siciliya əhlinə, nə də albanlara çata bilmərik. Bunlar da qan qisası yüz illər boyu müqəddəs, həm də vacib ayin səviyyəsində olub. Bizim doğma Qafqazın dağ camaatından daha danışmıram.

Sual edirəm ki, Azərbaycanda dəhşətli cinayətlər törətmiş yüzlərlə ermənidən heç olmasa biri, ya da ikisi tutulub boğazından asılıbmı? Üst-başlarına boz qurdun şəkillərini yapışdırıb orda-burda lovğa-lovğa veyillənən avaraları erməni heç ciddi də qəbul etmirdi. Çölün fərəsi, evin xoruzu olan bu məzhəkəçilərin işləri-gücləri dükən-bazardan "bac-xərac" yığmaq idi. Bunların kəshakəs vaxtlarında mən nə lazımdır yazmışam, həyat da mənim haqlı olduğumu sübut etdi.

Erməni köpəkoğlu bu başıpozuqları, onların "furerlərini" yaxşı tanıdığı üçün qorxub çəkinmirdi. Qətlər, təxribatlar davam edirdi...

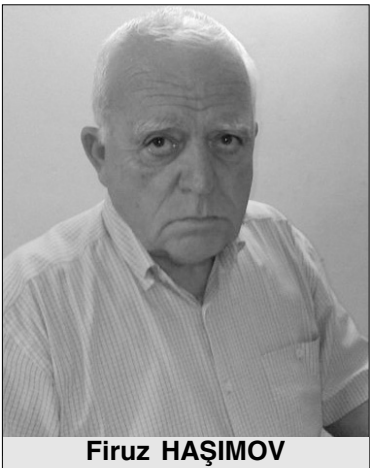
...Milyonlara pul deməyən bizim "qeyrət dağarcıqları" da əllərini ciblərinə salıb, heç olmasa erməni cəlladlarının üzünə qorxmada gedən oğullara nə əl tutdular, nə kömək etdilər.

...Nə Rusiyada, nə də Bakıda bir erməni şovinistinin burnu da qanamadı. Rusiyanın iri şəhərlərində ermənilərlə şərikli iş gören, biznes quran qarabağlının sayı-hesabı yoxdur. Bu faktıdır!

...Şuşa rəşadətini göstərən son illərdə yetişmiş gənclik idi. Siyasi oyunbazların təsirindən tamam uzaq gənclik! Millətin üzünü bunlar ağartdılar!

Biz hələ düşməndən tam qisas almamışıq

Firuz HAŞIMOV

İndi deyəcəyim sözlərdən bəzilərinin qeyrət damarı qalxacaq. Olsun! Qafqazın tarixində azərbaycanlı qədr hər dürlü heqarətə məruz qalan ikinci xalq yoxdur. Şəhidlərinin, müqəddəs şəxslərinin məzarları dağıdılıb, qız-gəlini qul kimi cəriyə bazarlarına çəkilib, məscidləri, ziyarətgahları qəsdən mürdərənib, ev-eşiyində gözəgəlimli nə varsa daşınıb aparılıb.. Binəva azərbaycanlı ovunması mümkün olmayan dərdi də çəkib, işğal altındakı şəhər və kəndlərdə qapı-pəncərələri, metal məhəccərləri, təsərrüfat alətlərini belə qənimət kimi yığıb aparan cənubdan gələn doğma soydaşları olub. Bu dərd nə deyiləkdir, nə çəkilsə! Biz isə ciddi-cəhdle tariximizin bu utanç gətirən səhifəsini unutmağa çalışırıq. Amma çox nahaq yerə!

Dünya tarixindən bilirik ki, hər hansı bir ölkə ağır sınaqlarla üzləşəndə onun qeyrətli kübarları sinələrini qabağa verib müqaviməti də təşkil ediblər, özləri də ön cərgədə vuruşublar. Xainlər, düşməne perde arxasında qulluq edənlər də olub. Amma rəiyyət, aşağı təbəqə həmişə namuslu kübarların sözü-nə baxıb, onların arxasınca ge-

Təkcə erməni qatilindən yox, qəddini dirçəltməyə başlamış dövlətin daxilində min dürlü təxribat törədənlərdən haqq-hesab sorulmalıdır

dib. Müstəqillik dövrünün ən böyük "bəhrəsi" bizdə gəda, lakey xislətli yırtıcı bir təbəqənin yaranması oldu. Bu mənfur təbəqənin də imanı da, qibləgahı da dollardır. Tam cəzasızlıq mühitində dövlətin sərvətlərini talan və tarac edənlər bütün xalqın əxlaqını pozdular. Tamah, nəfs bütün ülvə anlayışlara qalib gəldi. Rusların təbircə desək, "bezdarniy" pulgir "ideoloqlar"

mələrindən danışmıram. Niyə etiraf etmirik ki, nuvorişlərin azğılaşmış bicbalalarına nəinki yol polisi, hətta iri çaplı məmurlar da söz deməyə cürət etmirlər.

Güzəranın ağırlığından əzab çəkən valideynlərini qoyub düşməni üzünə gedən cavan nə nadandır, nə də cahil. O da fikirləşir axı, niyə mən ailəmdən nigaran güllə qabağına gedim, arxada isə bir rüşvətxorun balası

Ürəyi intiqam odu ilə yanan azərbaycanlı balası nəyə baxıb düşməni üzünə getməli idi? Bir tərəfdə cah-cəlalı imarətdə hakim partiyanın bonzası, o yanda yağ-bal içində yaşayan təyin olunmuş "millət vəkili", bu tərəfdə qırmızı lampaslı şalvar geymiş, həlak olmuş əsgərlərin cəsədlərini dərələrə atdırmış general, o biri yanda şəhid ailəsinin torpağına göz dikmiş rüşvətxor məmur, tanınmış elit fahişələrə hamilik edən nazir, ... bizim gənclər göz açıb bunu görüblər.

da bir tərəfdən xalqı çaşbaş saldılar.

Ürəyi intiqam odu ilə yanan azərbaycanlı balası nəyə baxıb düşməni üzünə getməli idi? Bir tərəfdə cah-cəlalı imarətdə hakim partiyanın bonzası, o yanda yağ-bal içində yaşayan təyin olunmuş "millət vəkili", bu tərəfdə qırmızı lampaslı şalvar geymiş, həlak olmuş əsgərlərin cəsədlərini dərələrə atdırmış general, o biri yanda şəhid ailəsinin torpağına göz dikmiş rüşvətxor məmur, tanınmış elit fahişələrə hamilik edən nazir, ... bizim gənclər göz açıb bunu görüblər.

Mən hələ harın balalarının qəsdən kasıb-kusuba acıq ver-

elit fahişələrlə restoranlarda kefe baxsın!

...Təzə dəb yaranıb, viran edilmiş şəhərin, ya da kəndin xarabalıqları içində xanəndə üçlüyün müşayəti ilə oxuyur. Ətraf tamam göz yaşardan mənzərədir. ...yanıqlı havacat da bir yandan, inilti, sızıltı, şikayət. Bu zavallı millətin illərlə evini ele iniltili yanıqlı melodiyalar yıxdı.

...Televizorda yer üzündən birdəfəlik silinmiş qədim kəndlərin xarabazarlığı göstərilir... Yenə də şikayət, yenə də nalə və yenə də "beynəlxalq təşkilatların" biganəliyindən umu-küsü etmək. Səlib dünyasının bizə tam laqeyd münasibətini başa düşmək üçün otuz il bəs eləmə-

di?

...Yerlə yeksan olmuş xanımanlar göstərilir, qisasa, intiqama çağıran bir cümlə də eşidilmir. Ən çox eşitdiyimiz sözlər isə bunlardır, erməni vandalizmi, ATƏT bizi saymır, humanitar təşkilatlar hara baxırlar və i.a.

Xaçpərəst dünyası nə avamdır, nə də kor. Avam da bizim, kor da. Bizə yuxarıdan aşağı baxan xaçpərəst dünyası çox gözəl görürdü ki, ermənilər əllərinə düşən müsəlmanları işğencə ilə öldürəndə, qız-gəlinlərin namusuna toxunanda, var-dövləti daşıyıb aparanda, biz Bakıda "Gözəllik" və "Göbək rəqsleri" müsabiqələri təşkil edirdik. Xaçpərəst dünyasının rəhbərləri çox gözəl görürdülər ki, Azərbaycanda ən dəhşətli başkə-

sənlər, quldurlar ən mühüm dövlət strukturlarında oturublar, buradakı hakimlər pulun müqabilində Sümrün özünə də bəraət verə bilirlər, buradakı siyasi buqələmun iki dəqiqənin içində qiyafəsini dəyişsə də üzünə tüpürən yoxdur. Əksinə, beləsini ya Milli Məclisə gətirib oturdurlar, ya sinəsinə orden taxırlar.

...Biz haqlı olaraq misilsiz Şuşa əməliyyatı ilə öyünə bilərik. Bu şücaətin yiyələri məclislərlə gələndə ayağa qalxmalıyıq!

Amma hər lotu-potuya da imkan verməməliyik ki, bu vəqədən laqırtı vursun, nə isə yazanda mürdar xalturaya yol versin. Bizim bir komandirin bu hadisələrlə bağlı sözlərini heç vaxt unutmayaçağam: "Mən əsgərlərimin üzünə qorxudan baxa bilmirdim!". Müqəddəs qisas naminə döyüşə atılan Azərbaycan genci belə də olmalı idi.

Belə gənclər bir deyil, iki deyil. Bir torpaqda ki əsir düşməmək üçün zabıt özünü vурса, bir yerdə ki yarası qan verən əsgər döyüş dostlarından aralanmaq istəmərsə, bir ölkədə ki tək balasını itirmiş ana, Vətən sağ olsun deyərsə, orada baş gırəyən rüşvətxorun, yaltaq qələm sahibinin, şəhidin xatirəsini təhqir edən ayaqları altında yer od tutub yanmalıdır. Təkcə erməni qatilindən yox, qəddini dirçəltməyə başlamış dövlətin daxilində min dürlü təxribat törədənlərdən haqq-hesab sorulmalıdır.

68 yaşlı döyüşçüyə əmək pensiyası verilmir, əlilliyi təsdiq olunmur...

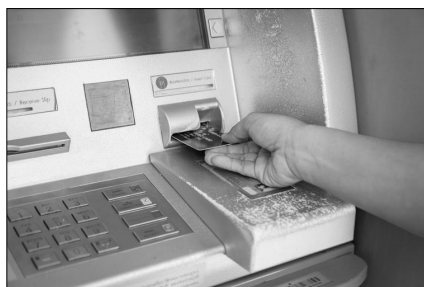
Rasim Novruzov: "Məhkəmə "sənə pensiya düşür" qərarı verdi, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ləğv etdirdi"

Birinci Qarabağ Müharibəsi iştirakçısı, Ağdam rayonunun Gülablı kənd sakini Rasim Novruzov tərəfindən "Hürriyyət"-in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. O, 68 yaşda tamam olsa da, indiyədək pensiya ala bilmədiyindən şikayət edir:

"Mən 1988-ci ilin axırlarında, könüllülər dəstəsi yaradaraq, Qarabağ müharibəsində iştirak etmişəm. Həmin vaxt mənim təşəbbüsləmələm kəndin cavanlarından ibarət könüllü dəstə yığıldı və mənə də özələrinə komandir seçdilər. Hər dağda bir dəstə var idi. Biz də dağların birində yerləşmişdik. İlk əvvəl düşmənin qarşısına küt alətlərlə, yaba ilə çıxırdıq. Çünki silah tapan bilmirdik.

Müharibənin çətin vaxtları idi. Ağdamda "Fred Asif" adlı döyüşçü var idi, Allah rəhmət eləsin, onu tanımayan yox idi. Getdim ona müraciət etdim, komandiri olduğum dəstəyə silah verdi. Əlimizdən gələni edirdik, döyüşürdük. Erməni bizim kəndə girə bilmirdi.

1991-ci ildə Ağdamın polis rəisi mənə yanına çağıraraq dedi ki, Rasim, mənə bələdçi lazımdır. Qarabağın xəritəsini stolun üstünə qoydu və soruşdu ki, hansı tərəfdən getsək, az itki verərik? Bizim Abdal Gülablı kəndi 6-7 erməni kəndinin ortasında yerləşirdi. Orda mənə 4 silah daha verdilər. Bir polis əməkdaşını da qoşdular ki, bu silahları

aparıb əsgərlərə verək.

Polis rəisinin pəncərədən gözü maşına sataşdı. Soruşdu ki, o maşın sənindir? Dedim, bəli. Vərəq göstərdi, orada ermənilərin mənə axtarısa verdikləri yazılmışdı. Ermənilər iddia edirdilər ki, guya, Ağdama silah daşıyıram. Dedi, Ağdamdan qırağa çıxma, səhv başa düşülərsən, həbs oluna bilərsən.

1991-ci ildə dağın yanına top mərmisi düşdü və mən ağır yaralandım. Gözümü hospitalda açdım, kəllə-beyin travması almışdım, bir də dizimdə ağır yaralar var idi. Həkim dedi ki, sənə döyüşmək olmaz. Əlbəttə, razılaşmadım, bir az ayağa qalxan kimi döyüş bölgəsinə yollandım. Tez bir zamanda yenidən mənə ağır formada həmin həkimin yanına gətirildilər. Həkim tibbi müdaxilədən sonra dedi ki, bir də mənim yanıma gəlmə, bir gün düşdüyn vəziyyətdən ayılmayaçaqsan, sənə hərəkət olmaz. Odur ki, mənə bu vəziyyətdə döyüşməyə qoymadılar. Qayıdıb evimə gəldim, müalicələr davam edirdim və bu günə kimi də davam edir. Bütün güclü nevropatoloqların yanında olmuşam, heç nəyin xeyri yoxdur.

Oğlum Misirə göndərdi, bir az ordakı həkimin müalicəsinin xeyrini görmüşəm.

Mənim problemim odur ki, 4 aydır 68 yaşma keçmişəm, amma dövlətin qoyduğu pensiyayı ala bilmirəm. Məhkəmələrə müraciət etmişəm. Qarabağ döyüşçüsü kimi sənəd vermirlər, əlilliyimi təsdiq etmirlər. Hər kəsə bəllidir ki, Ağdam korpusunun arxiv şöbəsində minlərlə insanın sənədi yanıb kül oldu. Bunun günahkarı biz deyilik, axı. Şahid istədilər, 3 şahid apardım. Məhkəmə "sənə pensiya düşür" qərarını verdi. Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi Apellyasiya Məhkəməsinə müraciət edib və qərar ləğv edilib. 4-5 ay sonra İnzibati Məhkəmədən məktub gəldi ki, sizə pensiya düşmür. 21 il stajım var, amma pensiya stajı olmayan vətəndaş kimi aylıq pensiya alıram".

"Hürriyyət" vasitəsilə müvafiq qurumlara müraciət edən Rasim Novruzov haqqı olan pensiyayı almaq istədiyini bildirir: "Cənab Prezidentə, lazımı orqanlara bir daha müraciət edirəm. Mən haqqım olan pensiyamı istəyirəm. Haqqım olmayanı istəmirəm. Dövlətimdən pensiya tələb edirəm. Ali Məhkəməyə də müraciət etmişəm, hələlik

heç bir xəbər yoxdur. Mənə ya staja görə əmək pensiyası kəsilsin, ya da əlillik pensiyası verilsin. Mən bu torpaqlarda can qoymuşam. Lazım olsa, bu halımla müharibəyə çağırılsalar yenə gedərəm. Pensiya verilmir, kəsilir deyə torpağımdan keçəsi deyiləm. Sizin vasitənizlə rəsmi qurumlara müraciət edirəm ki, mənə düzgün pensiya kəsilsin".

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

P.S. Şikayətlə bağlı Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ilə əlaqə saxlamağa çalışsaq da, zənglərimizə cavab ala bilmədik. Ümumilikdə isə, görünən odur ki, növbəti haqsızlığa imza atılıb. Axı, Ağdam korpusunun arxiv şöbəsi təxribat nəticəsində od vurulub yandırılıbsa, bunun cəzasını niyə günahsız vətəndaşlar çəkməlidir?!

Qarabağ müharibəsi iştirakçısı dələduzluğa məruz qalıb

Ağstafada hərbiçi bir neçə ailəni aldadıb, pullarını mənimsəyib

İlkin Umarov deyir ki, bankdan 10 min AZN götürərək, tanışi Seymur Hacıyev verib və sonradan həmin vəsaitin çox hissəsini özü ödəməyə məcbur olub.

Ağstafa rayonunun Düzqışlaq kənd sakini Umarova Rəna Mubir qızı və həyat yoldaşı, Birinci Qarabağ Müharibəsi iştirakçısı Umarov İlkin Heydər oğlu tərəfindən "Hürriyyət" qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi İlkin Umarov dələduzluğa məruz qaldığını, tanışi Seymur Hacıyevin onu aldatdığını iddia edir:

"Hacıyev Seymurla ailəvi yaxın olmuşuq. Bir ara az qala qohumluq münasibətləri quruldu. Sonradan başa düşdük ki, bu insan bizdən və bütün ətrafından istifadə edir", - deyən İlkin Umarovun sözlərinə görə, bankdan 10 min AZN götürərək, tanışi Hacıyev Seymur Oqtay oğluna verib və sonradan çox hissəsini özü ödəməyə məcbur olub.

"10 min AZN pulun az miqdarını özü ödədi, çox hissəsini biz ödəməyə məcbur olduq. Banka ödəniləcək pulun bir qismi qalanda, Seymur yenə yoldaşım İlkinə razı salıb, daha 20 min AZN kredit götürüblər. Mən bu krediti bilən kimi, "yenə ödəməyəcək, yük bizə düşəcək" deyərək yoldaşıma şikayətləndim. İlkin mənə dedi ki, yox Rəna, Seymur çıxılmaz vəziyyətdədir, işi dolaşsın, mənə söz verib, evini satıb borclarını ödəyəcək", - Rəna Umarova bildirir. Onun sözlərinə görə, Seymur Hacıyev hərbiçidir, gəliri yaxşı olsa da, pulu ödəmir.

"Bu insan illərdir "bu ay ödəyəcəm", "gələn ay ödəyəcəm" deyərək bizi aldadır. Əvvəllər vəziyyətimiz bu qədər pis deyildi, krediti ödəyirdik. İndi isə ödəyə bilmirik. Yoldaşım ağır xəstədir, əlil arabasına məhkumdur, heç bir yerdən gəlirimiz yoxdur, pensiya alırıq, onu da Seymurun kreditinə veririk", - deyərək R. Umarova vurğulayıb.

Şikayətçi deyir ki, Seymur Hacıyev təkcə onları deyil, kənddə bir çox insanı aldadıb: "Maraqlansanız, bilərsiniz ki, Hacıyev Seymur adlı şəxs tək bizi yox, bizim kimi bir çox ailələri aldadıb. Hətta şəhid ailəsini də aldadıb, pullarını alıb. İllərdir Seymurun əvəzinə ödədiyim pulların çeklərini saxlamışam. Hal-hazırda Salyanda N sayılı hərbi hissədə işləyir. Qızım bir çox orqanlara müraciət edib, ancaq cavab yoxdur. Yoldaşımın sağlq durumu günü-gündən pisləşir. Xəstə halı ilə öz-özünü çox qınayır. Bizi necə çətin vəziyyətdə qoyduğunu deyir". Rəna Umarovanın sözlərinə görə, indiyədək S. Hacıyevin yerinə banka 5 min AZN ödəyib, hazırda da ödəməyə davam edir: "Mən Hacıyev Seymurdan illərdir ödədiyim 5 min AZN-lə və hal-hazırda banka ödədiyim aylıq krediti ödəməsin istəyirəm. Yoldaşımın müalicəsi üçün pul tapmırıq. Ödədiyim pulları qaytarsın, yoldaşımı müalicəyə aparım.

"Hürriyyət" vasitəsilə ölkə rəhbərliyinə müraciət edərəm! Xahiş edirəm, şikayətimə əsaslı şəkildə baxılsın".

Jalə FAMILQIZI

P.S. Dələduzluqda ittiham olunan Seymur Hacıyevlə əlaqə yaratmaq cəhdlərimiz alınmadı. Onun mövqeyini də dərc etməyə hazırıq.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Rusiyada Vladimir Putinin iştirakı ilə üçtərəfli görüş keçirəcək. Bu barədə axar.az-da yer alan informasiyaya görə, görüşlə bağlı işlər Rusiya prezidentinin oktyabrın 14-də Astanada MDB sammitində Ermənistanla Azərbaycan arasında ərazi mübahisələrinin müzakirə olunduğu barışdırıcı çıxışından sonra başlayıb. O da bildirilir ki, görüş oktyabrın sonuncu günündə baş tutacaq və bunun üçün əsas yerlər Moskva və ya Soçi hesab olunur.

Rusiya Elmlər Akademiyasının Şərqşünaslıq İnstitutunun direktor müavini Aleksandr Skakov isə erməni mediasına müsahibəsində qeyd edib ki, delimitasiya və demarkasiya olunmayana qədər sərhəddə yeni toqquşmalar olacaq. Onun fikrincə, Azərbaycanla sərhəddə eskalasiya ola bilər, çünki delimitasiya və demarkasiya işləri aparılmayıb: "Azərbaycanın Ermənistanla genişmiqyaslı hücumu üçün heç bir ilkin şərt yoxdur. Lakin Azərbaycan mövqelərini yaxşılaşdırmaq üçün yeni cəhdləri edə bilər. Sərhəddə bu gərginliklər Azərbaycana lazımdır, çünki bu yolla ticarət üçün zəmin yaranır. Ermənistanla Azərbaycan arasındakı sərhəd SSRİ dövründəki bütün sərhədlər kimi delimitasiya və demarkasiya olunmayıb. Ona görə də belə problemlər qaçılmazdır".

Bu arada, nə qədər qərribə səslənsə də, İranın xarici işlər naziri Hüseyn Əmir Abdullahian bəyan edib ki, ölkəsi Ermənistanın təhlükəsizliyini özünün təhlükəsizliyi hesab edir. Molla rejiminin təmsilçisi əlavə edib ki, Qafanda Baş Konsulluğun açılması qərarı İran hökuməti və xalqının iki xalq arasında "min illik əlaqələrə" nə qədər böyük əhəmiyyət verdiyini nümayiş etdirir: "Qafan rayonu Şimal-Cənub dəhlizinin ən mühüm hissələrindən biridir. İran Ermənistanı ən mühüm tranzit ölkələrdən biri hesab edir. Biz bütün söylərimizi göstərəcəyik ki, tranzit, yük və sərnişin daşımaları məhz bu yolda inkişaf etsin".

"Güney Azərbaycandakı soydaşlarımıza işgəncələrə qarşı Bakıda komitə təsis edilməli, o cümlədən Azərbaycan da artıq İrana qarşı iqtisadi sanksiyalara qoşulmalıdır"

gözləməyə dəyməz"

Bu həftə Azərbaycan, Ermənistan və Rusiya liderlərinin üçtərəfli görüşünün gözlənilmədiyini xatırladan Prezident yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının müşaviri, Bakı Politoloqlar Klubunun rəhbəri Zaur Məmmədov isə qeyd edib ki, son Fransa və İran müdaxilələrini nəzərə alsaq, Nikol Paşinyan görüşə gicəllənən baş ilə gələcək: "Belə ki, hazırda hüquqi qüvvəsi olmayan ATƏT-in nümayəndələrinin Ermənistanda olması və Avropa İttifaqının xüsusi missiyasının Zəngəzurda olmaları nəzərlərdən qaçmamalıdır. Fransa-İran-Ermənistan arasında gizli Qafqaz anlaşmasını nəzərə alsaq, İrəvanın demarkasiya və kommunikasiya məsələsində adek-

"İrana cavab olaraq Bal mühacir hökuməti təsis

Məhəmməd Əsədullazadə:
"İran rejiminin İsraili bəhanə etməsi özünün anti-Azərbaycan siyasətini pərdələməyə xidmət edir"

Beləliklə, həm Hüseyn Əmir Abdullahianın açıqlaması, həm də İran İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunun (SEPAH) Quru Qoşunlarının Azərbaycanla sərhəddə hərbi təlimlər keçirməsi onu deməyə əsas verir ki, fars-molla rejimi Azərbaycan və qardaş Türkiyənin türk və islam aləmində nüfuzunun artmasından, Zəngəzur dəhlizinin açılma ehtimalından, eyni zamanda Türk Birliyinin güclənməsindən ciddi narahatlıq keçirir. Məhz elə bu səbəbdən də nəyin bahasına olursa-olsun Ermənistanı müdafiə etməyə çalışır. Mövzuya təxminən, bu kontekstdən yanaşan Cənubi Qafqaz Təhlükəsizlik və Sülh İnstitutunun sədri, Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini, politoloq Məhəmməd Əsədullazadə "Hurriyyet"ə açıqlamasında bildirib ki, Azərbaycan İrandakı səfirini məsləhətləşmələr üçün Bakıya çağırmalıdır. Onun sözlərinə görə, Tehran Azərbaycanla siyasi əməkdaşlıqda maraqlı deyil: "Mühafizəkarların namizədi İbrahim Rəisi prezident seçildəndən sonra onun Azərbaycanla əlaqələrdə problemlər yaradacağını qeyd etmişdim. Budur, artıq İranın Ermənistanla kamikadze dronlar və tanklar verdiyi məlumdur. Bütün bunları nəzərə alaraq, İrana cavab olaraq Bakıda Gü-

Zaur Məmmədov:
"Moskva sülh müqaviləsinin imzalanmasının Brüssel deyil, özünün ev sahibi olduğu görüşdə baş tutmasını istədiyindən çox güman ki, Putin iclasa əliboş gəlməyəcək"

ney Azərbaycan mühacir hökuməti təsis edilməsi üçün xaricdə yaşayan güneyli fəalları dəvət etmək lazımdır. Həmçinin, Güney

Elxan Şahinoğlu:
"Tehranın Ermənistanı dəstəkləməsi onsuz da gərgin olan İran-Azərbaycan münasibətlərində daha dərin çat yaradacaq"

Azərbaycanın sərhədlərini pozurdu. Bir sözlə, Tehran rejimi heç zaman müsəlman təəssübkeşliyi ortaya qoymayıb. İranın Fələstin sevgisi də saxtadır. Dü-

Beləliklə, həm Hüseyn Əmir Abdullahianın açıqlaması, həm də İran İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunun (SEPAH) Quru Qoşunlarının Azərbaycanla sərhəddə hərbi təlimlər keçirməsi onu deməyə əsas verir ki, fars-molla rejimi Azərbaycan və qardaş Türkiyənin türk və islam aləmində nüfuzunun artmasından, Zəngəzur dəhlizinin açılma ehtimalından, eyni zamanda Türk Birliyinin güclənməsindən ciddi narahatlıq keçirir...

Azərbaycandakı soydaşlarımıza işgəncələrə qarşı Bakıda komitə təsis edilməlidir. Bundan başqa, artıq Azərbaycan da İrana qarşı iqtisadi sanksiyalara qoşulmalıdır".

Cənubi Qafqaz Təhlükəsizlik və Sülh İnstitutunun sədri hesab edir ki, İran rejiminin İsraili bəhanə etməsi özünün anti-Azərbaycan siyasətini pərdələməyə xidmət edir: "Birinci Qarabağ müharibəsində nə İsrail, nə də NATO vardı. Heç Türkiyə də yox idi. Amma İran həmin illərdə də Ermənistanla ciddi dəstək verirdi,

"Fransa-İran-Ermənistan arasında gizli Qafqaz anlaşmasını nəzərə alsaq, İrəvanın demarkasiya və kommunikasiya məsələsində adekvat addımlar atacağı"

vat addımlar atacağını gözləməyə dəyməz. Deməli, hazırda Bakı və İrəvan arasında ortaqların mərcə gəlmək üçün ən optimal variant - sülh müqaviləsidir. Sülh müqaviləsinin imzalanmasından sonra digər daha az prinsiplə əhəmiyyət daşıyan məsələlərin müzakirəsinə müəyyən vaxt ayrılı bilər. İndiki məqamda ən vacib məsələ isə Ermənistanın Azərbaycanın sərhədlərini və ərazi bütövlüyünü tanımasıdır".

Bakı Politoloqlar Klubunun rəhbərinin qənaətinə, Moskva sülh müqaviləsinin imzalanmasının Brüssel deyil, özünün ev sahibi olduğu görüşdə baş tutmasını istədiyindən çox güman ki, Putin iclasa əliboş gəlməyəcək: "Xatırladım ki, sülh müqaviləsinin Brüssel, Paris - Vaşinqton və Moskva variantları arasında fərqlər var. Vaşinqtonda Azərbaycan bir sıra korreklər edib. Bu arada, sülh müqaviləsinin imzalanması əslində daha geniş platformada, ABŞ, Avropa İttifaqı, ATƏT və Rusiyanın iştirakı ilə baş tutması daha məqsədəuyğundur. Bu təqdirdə, Ermənistanın gələcəkdə mümkün cığallığı zamanı əli-qolu bağlanmış ola-

caq. Onu da əlavə edirəm ki, İran, Fransa və ATƏT Ermənistanın sərhədlərini qorumaqla bağlı Paşinyanla razılığa gəliblər. Onlar konsulluq açmaq, Qərbi Zəngəzura müşahidəçilər göndərməklə öz ələmlərində Qafanı, Gorusu qorumaq istəyirlər. Lakin bilməlidirlər ki, Azərbaycan Qarabağda separatçılığın ləğvini tələb edir. Əgər tələb yerinə yetirilərsə gələcəyə baxacağıq, yetirilməsə tarixə qayıdacağıq. Tarixdə isə İran və Ermənistan arasında sərhəd olmayıb”.

“İsrail bizə “dəmir günbəz” satarsa, onda Ermənistanın Azərbaycana qarşı istifadə etməyi planlaşdırdığı İran

Hazırda İranda daxili vəziyyətin gərgin olduğunu deyən Qafqaz Beynəlxalq Münasibətlər və Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin (QAFSAM) sədr müavini, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Nazim Cəfərsoy isə bildirib ki, bu cür durumlarda avtoritet rejimlər xaricdə bir təhlükə formalaşdıraraq və bir düşmən obrazı yaradaraq xalqın diqqətini ortaya yönəltmək istəyirlər: “Bugünkü geosiyasi şərtlərdə bunu ənənəvi düşmən İsrail, ənənəvi rəqib Türkiyə və ya razılaşma astanasında olduğu Qərblə yaratmaq Tehrana müxtəlif motivlərlə sərf etmir. İran da bu kontekstdə Azərbaycandan bir düşmən profili yaratmağa çalışır. Tehranın yanaşmasına görə, Azərbaycan yuxarıdakılarla müqayisədə nisbətən daha kiçik bir aktyordur və beləcə, bu həmlə İrana regionda daha az maliyyə ilə xalqını manipulyasiya etmək imkanı verir. Azərbaycanı düşmən kimi xarakterizə etmək İrana regionda yaranan yeni geosiyasi balansla müdaxilə etmək fürsəti verir. İran bunu ya Türkiyə, Rusiya və ya Qərbi birbaşa qarşısına alaraq, ya da Azərbaycan ilə Ermənistan üzərindən edə bilər. Yuxarıda dediyimiz kimi, İran üçün Rusiya, Türkiyə və Qərb uyğun hədəflər deyil. İranın bu gün şərtlərdə Türkiyə+Rusiya+Avropa Birliyi üçbucağında uğurlu balans yaradan Azərbaycan üzərindən də regionda çox fəal rol oynaması mümkün deyil. Ona görə də Tehran regionda zəif halqa olan, düşdüyü vəziyyətdən çıxışı yolu və yeni dəstək axtaran Ermənistan üzərindən fəal rol oynamağa çalışır. Bunun üçün də Ermənistanın dəstəkçisi olmaqdadır və ermənilərin Zəngəzur həssasiyyətini mühüm bir vasitə kimi fəal istifadə etməkdədir”.

QAFSAM-ın sədr müavininin fikrincə, Azərbaycanı düşmənləşdirmək Tehran üçün İran cəmiyyətində getdikcə artan Türkcülük və Azərbaycançılıq meyillərini zəiflətmək, İrançılıq və dövlətçilik motivasiyasını gücləndirmək məqsədi daşıyır: “Ancaq bu cəhd iki ucu kəskin bucaqdır, yüksələn Türk milliyyətçiliyi və Azərbaycançılıq fonunda Tehran rejimi daxilə tərs reaksiya ilə qarşılaşa bilər. Onu da qeyd edirəm ki, Ermənistanı dəstəkləmək və Zəngəzur üzərindən gərginlik yaratmaq Qərbdəki erməni diasporasının dəstəyini almaq və imicini yeniləmək baxımından Tehran rejiminə mühüm fürsətlər verir. Lakin İranın Qafqazda gərginlik yaratmaq xaricində regionda rolunu ciddi olaraq fəallaşdırmaq imkanı yoxdur. Tehran nə ideoloji gücü, nə də iqtisadi şərtləri ilə regionda uğur qazana bilməz”.

Vazeh BƏHRAMOĞLU

Kıda Güney Azərbaycan edilməlidir”

Nazim Cəfərsoy:
"Azərbaycanı düşmənləşdirmək Tehran üçün İran cəmiyyətində getdikcə artan Türkcülük və Azərbaycançılıq meyillərini zəiflətmək məqsədi daşıyır"

istehsalı olan dronların faydası olmayacaq”

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu isə bildirib ki, İsrail bizə hava sahəsini qorumağa imkan verən “dəmir günbəz” satarsa, onda Ermənistanın Azərbaycana qarşı istifadə etməyi planlaşdırdığı İran istehsalı olan dronların faydası olmayacaq: “İran Azərbaycanla sərhəddə hərbi təlimlər keçirir, xarici işlər naziri İrəvana gedərək Ermənistanı dəstək ifadə edir, yerdə qalır Tehranın Ermənistanı pilotsuz uçuş aparatları satması. Gedişat buna doğru gedir. Tehranın məntiqi belə olacaq: “Azərbaycan İranın düşməni İsraildən pilotsuz uçuş aparatları alırsa, biz də Azərbaycanın düşməni Ermənistanı pilotsuz uçuş aparatları sata bilərik”. Odur ki, İsrail bizə hava sahəsini qorumağa imkan verən “dəmir günbəz” satarsa, onda Ermənistanın Azərbaycana qarşı istifadə etməyi planlaşdırdığı İran istehsalı olan dronların faydası olmayacaq, sadəcə bu “izdivac” onsuz da gərgin olan İran-Azərbaycan münasibətlərində daha

dərin çat yaradacaq”. Qardaş Türkiyənin Şuşada konsulluq xidmətinin fəaliyyətə başlamasının vacibliyini vurğulaya politoloqun sözlərinə görə, bu, Türkiyənin Qarabağda varlığını göstərən əsas amillərdən birinə çevriləcəkdir: “Ermənistandan və İrandan Qarabağa təhlükənin miqyası azalmayıb. Əlbəttə, güclü ordumuz təcavüzkarlara qarşı ayıqdır. Ancaq Azərbaycanı hədəf almaq istəyənlər bilməlidirlər ki, Qarabağ istiqamətində bizə yenə də problem yaratmaq istəsələr qarşılarında Türkiyəni görəcklər. Bu baxımdan Şuşada konsulluq xidməti Türkiyənin Qarabağda varlığını göstərən əsas amillərdən birinə çevriləcəkdir”.

“Azərbaycanla Ermənistan arasında böyük sülh müqaviləsi Rusiya və İranın regiona təsirlərini azaldacaq”

Rusiya və İranın regionda qalıcı, ədalətli sülhün bəqrərar olmasını, Azərbaycanla Ermənistan arasında məsələlərin birdəfəlik həllini istəmədiyini bildiren Respublikaçı Alternativ Partiyasının (REAL) icra katibi, politoloq Natiq Cəfərli isə qeyd edib ki, böyük sülh müqaviləsi hər iki ölkənin regiona təsirlərini azaldacaq: “İranın və Rusiyanın Azərbaycana qarşı tutduğu ədalətsiz mövqe, hər iki ölkənin dövlət mediasında ölkəmizə qarşı

Rusiya və İranın regionda qalıcı, ədalətli sülhün bəqrərar olmasını, Azərbaycanla Ermənistan arasında məsələlərin birdəfəlik həllini istəmədiyini bildiren Respublikaçı Alternativ Partiyasının (REAL) icra katibi, politoloq Natiq Cəfərli isə qeyd edib ki, böyük sülh müqaviləsi hər iki ölkənin regiona təsirlərini azaldacaq: “İranın və Rusiyanın Azərbaycana qarşı tutduğu ədalətsiz mövqe, hər iki ölkənin dövlət mediasında ölkəmizə qarşı səsləndirilən fikirlər məmləkətin TV-lərində topa tutulur...”

səsləndirilən fikirlər məmləkətin TV-lərində topa tutulur. Aydın ki, belə açıqlamalara “yaşıl işıq” yandırılıb. Çox güman, münasibətlərin gərginləşməsi davam edəcək, çünki hər iki qonşumuz öz maraqları çərçivəsində regionda qalıcı və ədalətli sülhün bəqrərar olmasını, Azərbaycanla Ermənistan arasında məsələlərin birdəfəlik həllini istəmir. Böyük sülh müqaviləsi hər iki ölkənin regiona təsirlərini azaldacaq. Əgər qarşıdurma və münasibətlərin gərginləşməsi qaçılmazdırsa, ölkə olaraq buna hazırlaşmalıyıq, hətta gecikmişik. Bir tək quru sərhədlərin bu gərginliyə görə qapalı qalması artıq yetərli deyil. Hər iki qonşunun ölkənin daxilində müdaxilə etmək üçün kifayət qədər alətləri, təxribatlar törətmək təcrübəsi və resursları var. Məhz buna görə, illərdir deyirdik, çağırışlar edirdik ki, ölkədə cəmiyyəti “azarkeşlər toplusuna” çevirmək olmaz, ideoloji siyasəti özünü daim kəsən hakimiyyət toplumun qonşu ölkələrə azarkeşlik edən qruplara bölünməsinə səbəb oldu”. REAL-ın icra katibi iddia edir ki, ölkə daxilində siyasi azadlıqlar məhdudlaşdıqca, sivil toplumun, siyasi partiyaların fəaliyyətinə ciddi maneələr yaradıldıqca o boşluqları cənubdan və şimaldan gələn

təsirlər doldurmağa başladı: “Şimaldan gələn təsirlər daha çox hakimiyyətin içində olan “5-ci kolon” vasitəsi ilə təhlükələr törədə bilərsə, cənubdan təsirlər birbaşa bizim vətəndaşlara, onların dünya görüşünə və davranış qaydalarına. Çətin durumdur, Azərbaycanın qarşısında böyük çağırışlar, təhlükələr, amma həm də tarixi fürsətlər var. Məmləkəti təhlükələrdən sığortalamağın ən effektiv yollarından biri də işlək, ideoloji siyasi partiyaların sağlam rəqabəti və dövlət maraqlarının müdafiəsində birgə fəaliyyət platformalarının yaranmasıdır. Ümid edirəm ki, hakimiyyət bunu anlayır və Milli Məclisdə ilkin müzakirə olunan “Siyasi Partiyalar haqqında” qanun layihəsi bu təhlükələri önlemək məntiqi ilə hazırlanacaq”.

“Azərbaycanı düşmən kimi xarakterizə etmək İrana regionda yaranan yeni geosiyasi balansla müdaxilə etmək fürsəti verir, lakin yüksələn Türk milliyyətçiliyi və Azərbaycançılıq fonunda Tehran rejimi daxilə tərs reaksiya ilə qarşılaşa bilər”

Saxta sürücülük vəsiqəsinin gətirdiyi ölüm kabusu

Hazırda respublikamızda tez-tez insan ölümü ilə bağlı yol qəzaları baş verir. Gün olmur ki, bu dəhşətli xəbərləri eşitməyək. Bunu müxtəlif səbəblərlə bağlayırlar. Lakin burada birinci məsələ 1200 manata satılan sürücülük vəsiqələridir. Heç nədən xəbərsiz sükən arxasında oturan qəza da törədir, oyna keçə də bilər... Nədənə qəzaların ara vermədiyi bir vaxtda bu həqiqəti heç kim dilinə gətirmək istəmir.

Bu, bir həqiqətdir ki, hazırda saxta sürücülük vəsiqəsi ilə maşın idarə edənlər olduqca çoxdur. Başqa yerləri deyə bilmərəm, amma Dövlət Yol Polisinin Lənkəran Rayonlararası Qeydiyyat-İmtahan Şöbəsinə verilən saxta vəsiqələr sayı gəlməz. Burada çalışanlar elə bir sehrli qüvvənin sahibidir. Pul ilə imtahansız, sağlamlıq arayışı olmadan kora, şikəstə, hətta başdan xaraba sükənə etibar edə bilirlər. Əsgərlikdən yayınan "xəstələr" indi onların verdiyi sürücülük vəsiqəsi ilə öz maşınlarında müxtəlif yerlərə sərnəşin daşıyırlar. Bununla tam aydın olur ki, gündə neçə-neçə insan həyatına son qoyan yol qəzalarında yuxarıda dediyim şöbənin günahı daha çoxdur.

Günahkar qala-qala, həqiqəti danmaq yeni bir fəlakətə yol açır. Nə qədər iş belə davam etsə, hələ neçə-neçə insan həyatına son qoyular, oğullar atasız, atalar oğulsuz qalar. Bax, əsl dəhşət buna deyirlər.

Saxta vəsiqələrin satılması bu günün özündə də davam edir. Yerdən duran pul verib sürücü olur. Saxtakarlıq bu işin məsuliyyətini isə qəza baş verib insan həyatına son qoyulanda yada salır. Məncə, yollarda ölümün ara vermədiyi bir vaxtda bu haqda düşünməyin vaxtıdır.

Zəfər ORUCOĞLU,
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü

Məktəb direktoru haqda şok iddialar...

İşdən qanunsuz olaraq çıxarıldığını bildirən müəllimə ölkə rəhbərliyinə müraciət etdi

Şirvan şəhərində yaşayan Əliyeva Təranə Ələvsət qızı tərəfindən "Hurriyyet" qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi Şirvan şəhərində yerləşən 10 saylı məktəbin direktoru Arif Əliyevi onu qanunsuz şəkildə işdən uzaqlaşdırmaqda ittiham edir:

"Mən Əliyeva Təranə Ələvsət qızı, Şirvan şəhər sakiniyəm. Ali təhsilliyəm, rus dili müəlliməyim. 25 ilə yaxın pedaqoji stajım var. 20 ilə yaxın müddətdə Şirvan şəhər, Elçin İmanov adına 10 saylı məktəbdə rus dili müəlliməsi kimi işləmişəm. İşlədiyim müddətdə heç vaxt dərslərdən qalmamış, bulletenə belə çıxmamışam. İntizamlı müəllimə olmuşam.

Bu işimdən əlavə, qeyri-hökumət təşkilatlarında da işləmişəm. 2007-2008-ci illərdə kurikulumun hazırlıq mərhələsində Amerikada - Nyuorkda qrant layihəsinin rəhbəri olmuşam. Misir Mərdanovun nazir olduğu dövərdə 5 min dollarlıq mükafata layiq görülmüşəm. İngilis və rus dili fənləri üçün "Xalqlar dostluğu" başlıqlı layihənin rəhbəri olmuşam. O layihənin sayəsində bizim məktəbin xarici dil müəllimləri 10 il müddətində həmin otaqdan istifadə etdilər.

2017-ci ilin iyun ayında müəllimlərin qol çəkdiyi vaxtda Şirvan şəhər, 10 saylı məktəbin direktoru söhbət əsnasında mənə bildirdi ki, niyə sən yay tətildə işləməyə getməmiş, ailə vəziyyətin də çox ağırdır? Həqiqətdən də mənim ailə vəziyyətim çox ağırdır. Evimdə xəstə anam, böyük külfət - hamısı mənim üzərimdə idi. Həmin vaxt direktor Arif Əliyevlə aramızda danışdığım ki, biraz özümü düzəldənə kimi mənə işimdə idarə etsin. Fikirleşdim ki, məzuniyyət pulumu alım, sonra görüm nə iş tapıram, heç olmasa, bir az borclarımı, kreditlərimi ödəyim. Mən ona dedim ki, məzuniyyətimi aldıqdan sonra kartımı sizə verərəm, 2-3 ay idarə edin, sonra işə qayıtdıqda kartımı götürərəm. Məni şirin dilinə salıb aldatdı, əslində isə mənim yerimə adam axtarırmış ki, 7 min AZN qarşılığında işə götürsün. Lakin yerimə seçilən müəllimə gəlib gördə ki, bu mənim yerimdir, razılaşmayıb".

Şikayətçi deyir ki, sonradan direktor onu qanunsuz olaraq işdən azad edib: "2017-ci il sentyabrın 15-də, guya, öz xahişimlə işdən azad olunmuşam. Həmin vaxtdan mənə heç bir sənəd təqdim olunmamışdır. Əmək kitabçamı 2021-ci ilin noyabr ayında, çox get-gəldən sonra almışam. Mənə əmrim verilməmişdi. Əmrimi 2022-ci il, avqustun 22-də aldım. Avqustun 29-da sənədlərimi məhkəməyə təqdim etdim. İddia ərizəsində sadəcə ərizəmin yoxlanılmasını, xəttşunaslıq ekspertizasından keçirilməsini istədim ki, iş çox uzun çəkməsin.

2022-ci il 3 oktyabr tarixində Şirvan şəhər Məhkəməsinə hazırlıq iclası oldu. Prosesdə məktəb direktoru israr etdi ki, "işdən getmək haqda ərizəni müəlliminin qızı yazıb". Yəni, guya, qızım sentyabr ayında mənim adımdan ərizə yazıb. Amma bu savadsız direktor bilmir ki, işdən getmək haqda ərizəni müəllimin özü yazmalıdır. Azərbaycan qanunlarına əsasən, mənim qızım, yaxud hansısa ailə üzvüm o vaxt mənim adımdan ərizə yazıb bilər ki, mən onların adına etibarnamə verədim. İşdən getmək haqda ərizənin üstünə etibarnamənin surəti tikilməli və əmək kitabçama

"Arif Əliyev və Şirvan Təhsil şöbəsinin keçmiş müdiri Rövşən Allahverdiyev əlimdən axırıncı tikəmi də aldı, ailəm ac-yalavac vəziyyətdədir"

da belə yazılmalı idi. Məsələn, filan sayılı etibarnaməyə əsasən, Əliyeva Təranə Ələvsət qızı öz xahişi ilə işdən azad olunur".

Təranə Əliyevanın sözlərinə görə, direktor Arif Əliyev ixtisasca müəllim deyil, məşqçidir, üstəlik 65 yaş 2022-ci il aprel 15-də tamam olsa da, hələ təqaüdə getməyib: "Yəqin ki, havadarları çox güclüdür. Hələ öz taxt-tacında, öz səltənətində "vəzirləri", "vəkilləri" ilə ömür sürür. Məktəbin bütün rəhbərliyi Arif Əliyevin öz adamlarıdır. Məktəb onların gəlir mənbəyi, "ticarət mərkəzi"dir. Məktəbin 2-ci, 3-cü mərtəbələri hazırlıq keçmək üçün müəllimlərə icarəyə verilib. Guya bundan Təhsil Nazirliyinin, rayon Təhsil Şöbəsinin, Şirvan icra başçısının xəbəri yoxdurmu? Var, sadəcə hər kəsin haqqını yüksək şəkildə verir. O, məktəbi "yeyib dağıdır", onu durdurur yoxdur. Maraqlanmaq lazımdır ki, Arif Əliyevin və Rövşən Allahverdiyevin havadarları kimlərdir".

Şikayətçi yazır ki, iyulun 7-də Təhsil nazirinin müavini, İnsan Resurslarının müdiri Eşqi Bağirovun qəbulunda olub: "Eşqi Bağirov qəbulda Səlyan Regional Təhsil İdarəsinin müavini Rövşən Allahverdiyevi tərifləməyə başladı. Cavabında ona dedim ki, Rövşən Allahverdiyevi ona görə tərif edirsiniz ki, MİQ-də sizə əla pul getirir. Çünki kim MİQ imtahanından keçmək istəyirsə, Rövşən Allahverdiyevi axtarır. Artıq müəyyən bir məbləğ qoyublar, qiymət 20-25 min AZN arasında dəyişir".

Təranə Əliyeva deyir ki, direktorun qanunsuz qərarı ilə bağlı məhkəmə də ədalətsiz qərar çıxarıb: "2022-ci il, 3 oktyabr tarixində Şirvan şəhər Məhkəməsinə Arif Əliyev hakim Elçin Qurbanova işdən çıxmaq haqda əmri

mi təqdim etdi. Mənim təqdim etdiyim əmrlə onların təqdim etdiyi əmrin arasındakı fərq hakim də gördü. Mənə verilən əmrdə belə yazılıb: "Öz xahişi ilə azad olunub". Direktorun təqdim etdiyi əmrdə isə, guya, xəstəliklə işdən öz xahişimlə çıxdığım qeyd olunurdu. Yeni ortada 2 fərqli əmr var idi. Hakim dedi ki, Arif müəllim, bunu dəyişdirin, bu nədir gətirmisiniz? Təbii ki, Elçin Qurbanov da ancaq Arif Əliyevin dediklərini təsdiqləyirdi və bunun səbəbi mənə qaranlıq qaldı".

Haqsız yerə işdən çıxarıldığını deyən şikayətçi xanım vurğuladı ki, 2017-ci ildə etibarən bütün müvafiq strukturlara müraciət etsə də, heç bir nəticəsi yoxdur: "Məni haqsız yerə, xəbərim olmaya-olmaya işimdən azad ediblər. Bu nə qədər düzgün bir qərardır? Bu hadisəni imkansız, çarəsiz olmağımdan istifadə adlandırabilərəm. 2017-ci ildən bu günə kimi mübarizə aparıram, amma şikayətimə baxan yoxdur. Təhsil Şöbəsinin müdiri Rövşən Allahverdiyev indi "Səlyan Regional"da müavin işləyir, Arif Əliyevlə əlbir olub mənim işimə son veriblər".

Şikayətçi sonda onu da bildirir ki, direktor və Təhsil şöbəsinin keçmiş müdiri onu aclığa məhkum ediblər: "Arif Əliyev və Şirvan Təhsil şöbəsinin keçmiş müdiri, indiki "Səlyan Regional"ın müdir müavini Allahverdiyev Rövşən əlimdən axırıncı tikəmi də aldı və ailəm ac-yalavac vəziyyətdədir. "Hurriyyet" vasitəsilə Təhsil Nazirliyinə, Prezident aparatına müraciət edirəm! Xahiş edirəm ki, şikayətimə əsaslı şəkildə baxılsın".

Jalə FAMILQIZI

P.S. Yazıda adları qeyd olunan qurumların və şəxslərin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, Ələşraf Əlizadə küçəsi, döngə 1, ev 3, mənzil 25a ünvanında yaşayan Xuraman Məhərrəmovanın rəsmi nümayəndəsi Rövşən Həsənov tərəfindən “Hürriyyət”in redaksiyasına şikayət daxil olub. Redaksiyamıza müraciət edən R.Həsənov “İNTEKS” MMC tikinti şirkətindən narazıdır. Şikayətçi rəsmi qurumlara müraciət edərək, sözügedən şirkətin rəhbər şəxslərinin qanunsuz əməllərinə son qoyulmasını xahiş edir.

“Mən, Rövşən Həsənov, Bakı şəhər sakini Məhərrəmov Xuraman Ələşraf qızının qohumu və etibarnamə ilə rəsmi nümayəndəsiyəm. Xuraman Məhərrəmov Nərimanov rayonu, Ələşraf Əlizadə küçəsi, döngə 1, ev 3, mənzil 25a ünvanında yaşayıb”, - deyən R.Həsənov bildirir ki, Bakıda həyata keçirilən “pilot layihə” çərçivəsində X.Məhərrəmovanın mənzili “plana düşüb”. 2017-ci ilin yayında “İNTEKS” MMC tikinti şirkətinin əməkdaşları digər sakinlərlə yanaşı, Xuraman xanımla da müqavilə bağlayıb.

R.Həsənovun dediyinə görə, ev sahibi olan xanım əzsavadlı olduğundan, şirkət əməkdaşları ilə danışıqlar onun tərəfindən aparılıb. Bu zaman tərəflər arasında belə bir anlaşma əldə edilib ki, yeni tikiləcək binada söküləcək mənzilin sahəsindən 30 faiz artıq sahəsi olan mənzil verəcək. Üstəlik, tikinti tam şəkildə başa çatdırılanaqədər ailə kirayə haqqı ilə təmin ediləcək.

“Bundan əlavə əşyalarımızın daşınması üçün bizə maşın da verməli idilər, lakin vermədilər. Mən əmlakımızın daşınması üçün 3 dəfə maşın tutdum və xərcini öz cibimdən ödədim. Onu da deyim ki, evin əşyasını yığmağa yer tapmadığımızdan, təxminən 1500 manat qiyməti olan qapı və bir sıra böyük həcmli əşyaları müvəqqəti olaraq mənzildə saxlamağa məcbur olduq. Bizə dedilər ki, narahat olmayın, nə vaxt istəsəniz gəlib apara bilərsiniz. Mənzilin açarının bir nüsxəsi də bizdə qaldı”, - deyən şikayətçinin sözlərinə görə, bir müddət sonra qalan əşyaları da qohumlardan birinin evinə yerləşdirməyi qərara alıblar. Bu məqsədlə, əşyaların daşınması üçün özləri ilə bir neçə tanış fəhlə də apararaq, həmin mənzilə daxil olublar. Az sonra, özünü “İNTEKS” MMC şirkətinin səlahiyyətli nümayəndəsi kimi təqdim edən Fərid Şabanov adlı şəxs ətrafına topladığı kriminla şəxslər vasitəsilə onları mənzildən çıxarıb: “Məlumat üçün bildirim ki, özünü şirkətin səlahiyyətli nümayəndəsi kimi təqdim edən Fərid “İNTEKS” MMC-nin əvvəlki rəhbərinin müavininin yeznesidir. O, fəhlələrin və mənim üstümə kriminal adamları

İranlı “Mahmud ağa” və deputatın iş adamı olan qohumu sakinlərə zülm edir

Mənzil sahiblərinə kirayə haqqı verməmək üçün onları hazır olmayan binaya köçürürlər...

saldı ki, siz kimsiniz içəri girmisiniz? Mən gedib şirkətin rəhbərinə etiraz etdim ki, bu nə məsələdir, bizə söz vermisiniz, sonra da üstümüzdə adam saldırsınız?! Fərid küçənin ortasında, şirkətin qabağında ağzına gələn nalayiq ifadələr işlətdi. Sadəcə, mən ev sahibi olan xanıma polisə salmaq istəmədiyim üçün

şir və müflis “İNTEKS” MMC-yə başqa iki nəfər iş adamı şərik qoşulur. Məlumatla əsasən, bunlardan biri “Mahmud ağa” deyilən iranlı iş adamı, ikincisi isə deputatlardan birinin qohumudur: “2019-cu ilin sonu, 2020-ci ilin əvvəlində bizi çağırıdılar, dedilər ki, artıq rəhbərlik dəyişib, müqaviləni yeniləmək lazımdır.

Rövşən Həsənovun dediyindən belə aydın olur ki, bir müddət sonra “İNTEKS” MMC-nin müflis şirkət olduğu, tikintini başa çatdırmaq üçün vəsaitinin olmadığı ortaya çıxır. Bu səbəbdən, tikinti müəyyən müddət dayanır, sakinlərə kirayə pulu verilmir. Bundan sonra şirkət rəhbərliyinin çoxsaylı qanunsuz əməlləri ilə bağlı ölkə rəhbərliyinə müraciətlər edilir və hətta bəzi sakinlər şirkətin binası önündə aksiya keçirirlər.

susmağa məcbur oldum”.

Rövşən Həsənovun dediyindən belə aydın olur ki, bir müddət sonra “İNTEKS” MMC-nin müflis şirkət olduğu, tikintini başa çatdırmaq üçün vəsaitinin olmadığı ortaya çıxır. Bu səbəbdən, tikinti müəyyən müddət dayanır, sakinlərə kirayə pulu verilmir. Bundan sonra şirkət rəhbərliyinin çoxsaylı qanunsuz əməlləri ilə bağlı ölkə rəhbərliyinə müraciətlər edilir və hətta bəzi sakinlər şirkətin binası önündə aksiya keçirirlər. Nəhayət, sakinlərin narazılığı Birinci vitse-prezidentə çatır və Mehriban Əliyevə mənzil sahiblərinin problemlərinin həlli ilə bağlı müvafiq qurumlara göstəriş verir.

Rövşən Həsənov deyir ki, təxminən, 2,5 il əvvəl Mehriban xanımın göstərişi ilə Prezident Administrasiyası məsələyə qarşı

Müqavilə yeniləndi. Amma müəyyən narazılıqlar oldu. Mən bununla bağlı Nərimanov Prokurorluğuna müraciət etdim, amma heç bir faydası olmadı, şikayətimizə baxmadılar”.

R.Həsənov bildirdi ki, sakinlərlə müqavilə yeniləndikdən sonra tikinti ilə bağlı məsələlər sözügedən deputatın Əsmər adlı cavan qohumuna və satış işçilərinə tapşırıb: “Bundan sonra mən təkrar məsələ qaldırdım ki, bizim əmlak verilməlidir. Dedilər ki, arxayın olun, gəlib apararsınız. Lakin hər dəfə 1 aya, 2 aya gəlin deyirdilər, amma vermirdilər. Bizi düz 2 il süründürdülər. Deputatın qohumu olan Əsmər adlı xanım vəd verirdi ki, gələn həftə gəlin aparın, biz gedirdik, deyirdi 3 günə gəlin, 5 günə gəlin, aldada-aldada söküntü vaxtına saxladılar. Sonra da dedilər

“İNTEKS” MMC tikinti şirkətinin rəhbərliyindən şikayət: “Fərid Şabanov fəhlələrin və mənim üstümə kriminal adamları saldı ki, siz kimsiniz içəri girmisiniz?!”

ki, əmlakınızı Əli adlı sakin söküb aparıb. Halbuki, mənzilin açarı onda yox idi...”.

Şikayətçinin sözlərinə görə, bu il sentyabrın 3-də ev sahibi Xuraman Məhərrəmovaya şirkətdən məktub göndərilib ki, gəlib mənzilini təhvil alsın: “Yazıblar ki, mənzili təhvil veririk, gəlin təhvil-təslim edin, oktyabr ayından kirayə haqqının ödənişi dayandırılacaq. Gəlib gördük ki, bina hazır deyil, blokun bayır divarları, məhəccəri yoxdur. Aydın

anlaşılmazlıq olub, kirayə haqqı 2022-ci ilin sonuna, dekabr başa çatana qədər ödəniləcək”.

Rövşən Həsənov vurğuladı ki, bütün bunlara rəğmən, Əsmər adlı xanımla danışıqdan 2 gün sonra Xuraman Məhərrəmovaya zəng vuraraq, gəlib mənzilini təhvil alması istənilib. Bu məsələ ilə bağlı şirkət rəhbərliyinin qəbuluna düşmək istəsə də, heç kimlə əlaqə saxlaya bilməyib: “Rəhbərlikdən bir nəfər yoxdur ki, sözünü deyərsən.

oldu ki, bunlar kirayə haqqını verməmək üçün hoqqabazlıq çıxarırlar”.

Məlumatla əsasən, ev sahibləri ilə sadəcə sənəd üzərinə təhvil-təslim müqaviləsi bağlamaq istəyiblər, mənzili göstərməyiblər: “Əsmərə zəng vurub etiraz etdim ki, niyə camaatı ələ salırsınız, bina tam hazır deyilsə, bizi niyə çağırırsınız?! Dedi ki, müəllim bağışlayın, səhv başa düşüblər, bu binanın tam təmiri, bütün üzlük işləri 2022-ci ilin axırı, 2023-cü ilin əvvəlində başa çatacaq və sakinlərə təslim ediləcək. Dedim ki, bəs kirayə haqqını niyə vermirsiniz? Dedi,

Bina hazır deyil, yaşayış yoxdur. Mənzillərə su kranı, unitaz və s. qoymurlar. Dedim mən mənzil sahibiyəmsə, sizin ixtiyarınız yoxdur ki, mənə göstərməyəsınız. Müxtəlif qurumlara şikayətdən sonra mənə mənzili göstərdilər. Baxdım ki, hələ tam hazır deyil. Mənzil bina ilə bir yer tam təmirli vəziyyətdə təhvil verilməlidir”.

Hazırladı: İ.SABİRQIZI

Redaksiyadan: Mövzunu davam etdirəcəyik. Qarşı tərəfin də mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği

Müsahibimiz Akademik Rus Dram Teatrının direktoru Ədalət Hacıyevdir. Onun müsahibəmizdə həyat və yaradıcılığı ilə bağlı söhbətlaşdıq.

(Əvvəli ötən sayımızda)

- Ədalət müəllim, incəsənətimizdə, mədəniyyətimizdə nələrin dəyişməsinə istərdiniz?

- Mədəniyyətimizdə, incəsənətimizdə kim işləyirsə, kim özünü mədəniyyətdə hiss edirsə işinə olan münasibəti əla olmalıdır. İşlərinde tələbkar olsunlar. Məşhur sovet filmi var: "Dojivem do ponodeljnika". Filmdə müəllimlərin həyatından danışılır. Bir müəllim o biri müəllimə deyir ki, gərək sən işində bir səhv buraxmayasan, çünki bunun nəticəsi çox ağır olur, sənin şagirdlərin sabah gedib başqa işlərlə məşğul olacaq.

Yeni bunların hamısı zəncirvari məsələdir. Mədəniyyətdə də gərək səhv olmasın, hamı öz işini sevsin. Mən direktor olduğumdan, teatrda qapıçıdan tutmuş, aktyora kimi - hər biriylə danışırım. İşə götürəndə birinci soruşuram ki, sən teatrda, mədəniyyətə, incəsənətə münasibətin necədir? Bir kitab oxusanmı? Bilirsən, dram nədir? Çox vaxt mənə deyirlər ki, əşşi, mən qapıçı işləyirəm. Deyirəm, yox, sən başqa yerdə qapıçı işləyə bilərsən... Bura xəstəxana olsaydı, deyə bilərdim ki, iyne vura bilirsən? O başqa şeydir. Amma sən teatra gəlmisənsə ilk növbədə səhnəyə çıxan adamlara, bu işi görən insanlara, mədəniyyətimizə münasibətin olmalıdır.

Sizin sualınıza belə cavab verim ki, hər birimiz ilk növbədə özümüzlə, öz işlərimizə cavabdeh olmalıyıq. Başqasını tənqid etməkdən asan bir şey yoxdur. Birinci tənqidi özündən başlamalısan. Hər birimiz özümüzlə, öz işimizlə düzgün yanaşmalıyıq. Öz işimizə düzgün yanaşsaq, inanırıq, gördüyümüz işlərin nəticəsi çox gözəl, çox yaxşı olacaq.

- Sizcə, bir xalqın mədəni inkişafı üçün ilk növbədə nə etmək lazımdır?

- Mədəni inkişaf üçün birinci bilik səviyyəsinin olmalıdır, bunu hamımız çox yaxşı bilir. "Nəsimi" filmində görmüşünüz də, Nəsimi deyir: "Bir var aqıl adam, bir də var cahil adam" Nəsiminin o kəlamı hamımıza aiddir. Aqıl adam hər bir şeyə qadirdir, cahil adam isə öz cahilliyi ilə özü kimiləri "cahillik xəstəliyi" nə yoluxduracaq. Cahillik həm də bir növ xəstəlik kimidir. Cəmiyyətimizdə nə qədər savadlı adam çox olsa, cəmiyyət o zaman udar. Cahil adamlar bizi gəri çəkirlər. Savadın varsa, deməli, mədəniyyətin də var, mədəniyyətə qiymət verirsən. Çünki sən savadlısan, şairlərinə, ədiblərinə hörmət bəsləyirsən. Yeni başa düşməlisən ki, sənət nədir. Bu, çox vacibdir.

- Həyat kiminə yaşamağı, ki-

"Mədəni inkişaf üçün birinci bilik səviyyəmiz olmalıdır..."

Ədalət Hacıyev: "Başqasını tənqid etməkdən asan bir şey yoxdur, birinci tənqidi özündən başlamalısan"

"Aqıl adam hər bir şeyə qadirdir, cahil adam isə özü kimilərini "cahillik xəstəliyi" nə yoluxduracaq..."

minə çətinliyi, kiminə dözümlü olmağı öyrətdi. Bəs, həyat sizə nələri öyrətdi?

- Orda dediklərinizin hamısı var. Dediklərinizi hamımız həyatımızda keçmişik. Heç kim deyə bilməz ki, həyat, ömür yolum düz olub. Enişsiz-yoxuşsuz həyat, ömür yolu yoxdur. Bir ildə həm atamı, həm də anamı itirdim. Yeni bizim özümüzün də həyatımızda görünən nə qədər enişli-yoxuşlu sistem dəyişib. İki Qarabağ müharibəsi görmüşük. Otuz il yerləşimiz başqa idi, indi tamam başqadır. Artıq qürurla yeriyirik, dünyanın gözüne düz baxa bilirik. Belə deyirdim ki, onurğa sütunumuz dəyişib. Ona görə yox ki, mən dövlət teatrında işləyirəm. Bir balaca idarəyə rəhbərlik etməyin, insanlarla dil tapmağın özü də çox çətinidir. Amma bir dövləti idarə etmək daha çətin, hətta sənə qonşuların da istəməz ki, başını qaldırasan...

Biz hamıyla görüşürük. Mən maşını yudurduram, gedirəm təkərləri doldururam. Təmiz hava almaq üçün getdim bir çörək aldım. Orda işləyən adam üçün nə fərqi var ki, kimin vəzifəsi nədir. Elə adamlardan bu sözləri eşidəndə başa düşürsən ki, bu insanlar həyatı nə qədər düz-

gün başa düşür, qiymət verir, münasibət bildirir. Yeni o, təkəre hava doldurur, amma danışanda savadına, biliyinə, dünya görüşünə heyran olmaya bilmirsən. Deyir ki, Azərbaycan başqadır, biz başqayıq. El içində işlədirlən bir məsəl var: "Qabaqda gedənin öz yiyəsi var". Evin öz yol göstərənini var. Bizim xalq üçün böyük şərtir. O evin böyüyü, o evi düzgün yolla apararı var. Ona görə də caamat rahat yaşayır. Belə şeylər çox vacibdir, bunların hamısını biz görmüşük. Qarabağ hadisələri olanda mənəm 10 yaşım olmayıb axı, 28, 29, 30 yaşım var idi. Burda 20 Yanvar hadisələrini görmüşəm. Bilə-bilə yalandan bizim adımızdan hətta erməniləri də meydana atırdılar. Baxıb gördüm, Azərbaycanlı deyil, yalandan deyirdilər ki, gedək

şəhidlərimizə rəhmət eləsin! Qazilərimizin canı sağ olsun!

- Maraqlıdır, Tanrının Sizin bəxş etdiklərinə hansını özünü hədiyyə sayırsınız?

- Hədiyyə odur ki, razılıq söhbəti olanda özümə narazı olsam da bir bu şeydən razı qalırım ki, çıxırsan bayıra, ölkənin gözəlliyini görürsən, şəhərin havasını udursan. Nə yaxşı ki, Bakını mənzərələrini, dənizini görürsən. Öz caamatını, xalqını üzügülər, şən görürsən. Sənin ailən, şəhərin, dövlətin yaxşı olanda sən razı olursan. Mən bu razılığı xalqımızın da gözələrindən seziyəm.

Özün özündən razı ola bilməzsən. Mənim işim belədir ki, qonaqlıq qalır. Beşinci, altıncı, bazar günləri tamaşaçı mənim üçün qonaqdır. Mən tamaşaçıların teatra münasibə-

tanış olduq. Mənə elə gəlir ki, bu bir qismətdir. Bilərəkdən olmayıb. Qismət də çox maraqlı hadisə kimi oldu. Yadımıza düşəndə çox gülürük. O vaxt belə telefona cavab verməzdim, heç mənim vaxtım olmazdı. Nədənə, vaxtım da var idi, danışa da bildim. Hardansa o sözləri tapdım. Nədənə, o, telefonu atmadı (Gülür). Maraqlı bir şey alındı, həyat yollarımız birləşdi.

- Həyatda nail olduqlarınızı asanlıqla, yoxsa böyük mücadilə nəticəsində əldə edə bildiniz?

- Yənə də deyirəm, həyatda elə bir şey olmur, nələrə nail oluruqsa mücadilə, mübarizə nəticəsində nail oluruq. Sən artıq bilməlisən ki, hansı işin qulpundan yapışa bilərsən və bu işin uğurunda mübarizə aparsan o arzuna çatmış olacaq-

san. Mən də istəyirdim ki, kosmonavt olum. Amma başa düşməliydim ki, mənəndə kosmonavt olmaz. Burda belə şeylər var ki, yənə də mən özüməndə deyirəm, nəyə qadirsən, nəyi bacarırsan, nə sənənin imkan dairəndədir, çalışmalısan onunla məşğul olasan. Onda da nəse bir nəticə alınır. Bilirsən ki, bu sənlik deyil, gedib onunla niyə mübarizə aparasan?!

- Artıq teatrda yeni mövsüm başlayıb. Rəhbəri olduğunuz Azərbaycan Dövlət Akademik Rus Dram Teatrında hansı yenilikləriniz olacaq?

- Siz indi məşqi gördünüz. Anarın əsəri səhnəyə qoyulur. Mədəniyyət Nazirliyinin dəstəyi ilə rejissor Peterburqdan gəlib, həm də rəsəsamdır. Allah qoysa yaxın günlərdə premyeramız olacaq. Həm də ki, bizim teatrın baş rejissoru Aleksandr Şarovskinin noyabr ayında yubileyi olacaq, yeni tamaşanı ona həsr edirik. Teatrımızda hər ay oynanılacaq tamaşalar, premyeralar ilin axırına kimi təsdiq olunub. Elə tamaşalar var ki, öz vaxtını gözləyir. Elə tamaşalar var 3-4 ildir oynayırlar. Elə tamaşa var ki, 15 ildir oynayırlar. Elə əsərlər var, düşünürsən ki, yaxşı əsərdi, amma tamaşaçı qəbul etməyindən sonra 1-2 ildən sonra həmin tamaşa oynanılır. Bəziləri tamaşaçının xoşuna gəlir, bəziləri xoşuna gəlmir. Əlbəttə, hansı tamaşaların oynamağın mənası yoxdur, onları yeni tamaşalarla əvəz edirik. Hər sezon ən azı 5, 6 tamaşa oynayırlar.

Biz həm də Maqsd İbrahimbəyovun əsəri üzərində tamaşa hazırladıq və həmin tamaşa oynanıldı. Onun premyerası oldu. Elçinin "Stalin" əsəri üçün hazırlanmış tamaşanı da çox uğurla işlədik. İndi, inşallah, 2023-cü il üçün hazırlıqlar görürük. Hidayət Orucovun çox gözəl bir əsəri var, onu danışmışıq, Şarovski hazırlamalıdır. Elmira Axundova tərəfindən rus dilinə tərcümə olunub. O tamaşanı 2023-cü ildə səhnələşdirəcəyik. Ulu öndərimizə, Ümummilli liderimizə həsr olunub. Bildiyiniz kimi, cənab Prezidentimiz İlham Əliyev 2023-cü ili "Heydər Əliyev ili" elan edib. Ulu öndərin 100 illiyi də yaxınlaşır. Şarovski də o əsər üzərində işləyir. Biz bundan kənər qala bilmərik. Bu bizim münasibətimizdir, bunu mütləq edəcəyik. Həm aktyorlar bunu istəyir, həm də rejissor. Biz hamımız bunu etməliyik.

Söhbətəşdi: Fuad BİLƏSUVARLI

Mən elə bilirdim rüşvət Orta əsrlərdə yaranıbdır, çünki bu İntibah dövrünün pedaqoqları rüşvəti o dərəcədə hallandırmayıblar, hərçənd, filosofların gözündən yayınmayıb. Görünür, yarılmışam, sadələvh yarılmışam. Sən demə, tarixi qaynaqlardan məlum olub ki, rüşvət həttə quldarlıq əsrində də insanların iştahında kök salmışdır, feodalizm quruluşunda inkişaf etmişdir. Dahi şair M.Füzulinin adına çıxan "Salam verdim, rüşvət deyildir deyə - almadılar" ifadəsi bu gün də simvol kimi səslənir.

Ədəbiyyatşünaslar çox na-haq "Şiakyətnamə" əsərini şairin adına yaraşdırmışlar. Rüşvət rüşvətxorları yetişdirir.

Məhəmməd Peyğəmbər deyib ki, rüşvət almaq və vermək Allahın "haram" buyurduğu əməldir. Bu əməl necə ki, özünə yer elədi - hakim dairələrə yoluxdu, kök saldı, şaxələndi. Dövrün hakim təbəqələri almaq istəmədilər ki, rüşvət almaq (yaxud vermək) mənəviyyat aləmini zəhərləyir, cılızlaşdırır, üzükölgəli edir. Elə isə bəs nə üçün rüşvət alınır - verilir? Sualın cavabını araşdırmaq fəlsəfi problemdir, hərçənd, çalışmışlar dəqiq cənaətə gəlsinlər, amma mümkün olmamışdır.

Rüşvət əxlaqın naqisliyinə, tənəzzülə uğramasından, alçalmasından yaranan mübadilədir, alış - verisi şərtləndirir, bu zaman insan (o adam) öz ruhi aləmindən uzaqlaşır, cəmiyyətdəki ziddiyyətlərlə qarşılaşır və istər - istəməz düşünür ki, mən nə üçün yaxşı yaşamamalıyam, ehtiyacımı ödəməməliyəm? Bəllidir ki, ehtiyac qanun tanımır. Ehtiyac birbaşa əxlaqa təsir göstərir, onu düz yolundan sapdırır. Məntiqə ehtiyac içində çabalayan insanın əli hər yerdən üzülür, əl - qol atır və "baiskarı" tapır! Bu bərədə filosoflar daha çox fikirləşmişlər. Alman filosofu Fe-yerbax (1804-1872) haqlı idi: "Əgər aclıq və yoxsulluq üzündən sən bədənində qida maddələri yoxdursa, onda sən bədənində da, sən bədənində de, sən bədənində de əxlaq üçün qida yoxdur". Belə bir məsələ də yaşamaqdadır: "Ehtiyac hakimi də qul edər!" Deməli, cəmiyyətdə, onun mahiyyətində yaranmış münasibətlər həm obyektivdir, həm də subyektivdir; birinci başqa insanların mənafələrinə toxunan maddi hərəkətlərə çevrilir, şəxsi iradədən asılı olmadan təşəkkül tapır, ikinci arzu və istəkləri üstün tutur, vicdanının

Rüşvət - üçküncülük tikanının acısı

tələbindən çıxış edir. Əxlaqi sərvətdən naqislər vəzifəsinin tutumundan istifadə etməklə real (qanuni) işi ləngidir, müxtəlif bəhanələr gətirir və s. Asılı adam götür - qoy edir, yollar axtarır və rüşvətə rəvac verir, bununla rüşvətxor "çətin problemi" problemsiz həll edir. Bu prosesdə rüşvət katalizator rolunu oynayır, hər iki tərəf (rüşvət verən və alan) xoşbəxt hiss edir özünü, birincinin işi yoluna qoyulur, ikincinin sərvət meyli ödənilir. Bəs günahkar hansı tərəfdir? Cavab tam və dəqiq olmasa da: mövcud cəmiyyətin kadrosu - yetirməsi! Axı, cəmiyyət, nə üçün insanlara şərait yaratmırsan ki, işi əyləsin, əylirsə, obyektiv, qanunları gözləyən - tətbiq edən vəzifəli şəxsi kreslodə otuzdursun, xasiyyətində vicdanı təmiz olsun, haradasa qorxu hissinə yaşasın. Əksinə, cəmiyyət məhz qanunları "ikibaşlı" yazır, icra edənlər isə özünə sərfəli tərəfi əsas götürürlər. Axı, cəmiyyət insanları nə səbəbdən xoşbəxt etməyə səyli olmur, idarələrdə boynubükük adamlar topladığı pulu "hədiyyə" verməlidir.

Bu, Orta əsrlərdə də mövcud idi? Belə olmuş ki, böyük fransız pedaqoqu Jan Jak Russo (1712-1778) təəssüflə yazmışdır: "İnsanlara imkan verin ki, öz təbiətlərinə uyğun yaşasınlar, qoy onlar olduqları kimi görünsünlər. Bununla da siz onların üreyində birgə yaşamaq toxumunu səpərsiniz, belə olduqda insanlar daha xeyirxah, daha xoşbəxt olar". Bu fikrinə əlavə edərək "pis" yaşamağın səbəbini giz-

lətmir, optimal yol göstərir: "Ən yaxşı idarə üsulu qüvvətli idarə üsulu deyil, xalqın ən xoşbəxt edən idarə üsuludur". Deməli, pedaqoqa görə, qüdrət yalnız vasitədir, məqsəd xalqın xoşbəxtliyi.

Əxlaqi şüur üçün xarakterik olan rüşvət meyli tarixən sərvət toplamağa yönəldilmişdir. Cəmiyyətdə insanların davranış aləmi müxtəlifdir, daxilən zənginlər istisna deyil, vəzifə borcunu yerinə yetirir, süründürməçilikdən uzaqlaşır, qapısını döyənə razı yola salır, ümidləri, arzuları - bütün bunlar kreslodə oturanın üstünlüyüdür, bu isə ən yüksək əxlaqi sərvət deyilmi? Rüşvətə meyillilik (almaq və vermək) heç cürə qanuna və mənəviyyətə bəraət qazandırmır, davranışı aşağılayır. Rüşvət alan (tələb edən) adam düşüncəli qərarını həyata keçirir, iradəsində təzahür edir. Əslində rüşvət alanın və verənin (başqa çarəsi olmur) psixikasının bütün sahələrinə: təfəkkürünə, hisslərinə, təhtəşüur nailiyyətlərinə təsir etməyə bilməz, xüsusən, rüşvət verən adam fikirləşir ki, nə üçün halal pulumu bu nadana verdim? Verməsəm necə? İşinin düzəlməsi ilə təsəlli tapır. Bəs rüşvət alan hansı hissləri keçirir? "Almaya bilməzdim, buna artıq alışmışam. Evə cibiboş getməkmi olar?..."

Rüşvətin məqsəd və vasitələri nəinki bir-birini müəyyən edir, eyni zamanda qarşılıqlı münasibətdə olur, yeni hər hansı "alış - veriş" məqsədi başqa situasiyalarda vasitə rolunda çıxış edir, yaxud əksinə, rüşvət əməli davranışda - pro-

sesdə (vəziyyətdə) məqsəd olur: pulu verərsən işimi asıram, canım rahatlanır. Bu söhbət hər iki şəxsin üreyində səslənir. Bəzi hallarda rüşvətə haqq qazandırmıq da mümkündür, bu xəta baş verən zaman qərəz, pis niyyət baş verərsən, rüşvət verən bu əməli ilə rahatlınsın, alan da işin düzəlməsinə məsuliyyətlə yanaşsın. Başqa halda, əksinə, rüşvət alan subyekt sanki heçnə olmamış kimi ya günü-günə satır, ya da aradan çıxır. Orta qalan ora - bura vurnuxan, külli miqdarda rüşvət verən "yazıq" insan bu addımı atmış ki, daha da varlansın, milyonçu olsun, halbuki bu pulla on illərlə yaşaya bilərdi, ailəsini təmin edərdi. Deməli, rüşvət alanın xarakteri bəllidir, o, təbiətin adi hissəsi deyil, qarşısına o məqsədi qoyur ki, tərəf - müqabilini aldatsın, bununla özünü insanlığa qarşı qoyur. Mövcudluğunda mənə yoxdur, məqsədli (aldatma) fəaliyyəti vardır. Belə bir sual meydana çıxır: Onun adət etmiş həyat fəaliyyəti müəyyən mənəvi və hüquqi qanunlara tabedirmi, yoxsa rüşvətəlmənin dalısınca getməkdirmi? Cavablandırmaq çətinidir, belə tiplərin məqsədi öz varlığına qarşı durur, bu ona görə meydana çıxmış ki, o şəxs nəinki dünyanın xeyirxah işlərinə tabe olur, həm də ona qarşı durur. Tərəflərin tələbatları maraqları ilə üst-üstə düşür: daha da varlanmaq! Mühit insanları dəyişdirir, özbaşınalıq hökm sürür, ifrat haram yolla sərvət toplayanlar xarici ölkələrdə rahatlıq tapır, xalqdan qazandıqlarını rahatca yeyirlər.

İnsan rüşvətəlmə və rüşvətverən varlıqdır, öz həyat fəaliyyətinin mənasını bu əsasda dəyişdirir, bəşəri dəyərlər nəminə yox, öz xətrinə uyğun dəyişir. Bu gün cəmiyyətdə yaşayan bütün insanlar xoşbəxtliyə can atır və buna haqqı çatır, müəyyən qismi bu bərədə öz real imkanlarını düzgün hesab etmirlər, sosial proseslərin qanunlarını elmi anlamırlar. Bir qrup insanlar isə rüşvət yolu ilə pillələrə qalxır, "zirvəni" fəth edirlər. Nə qədər paradoksal olsa belə, xoşbəxtliyi qazanmaq üçün bədbəxtlikləri, ələrişsiz şəraitləri aradan qaldırmaq lazım gəlir: öz potensial gücü və iradəsilə, daha doğru-

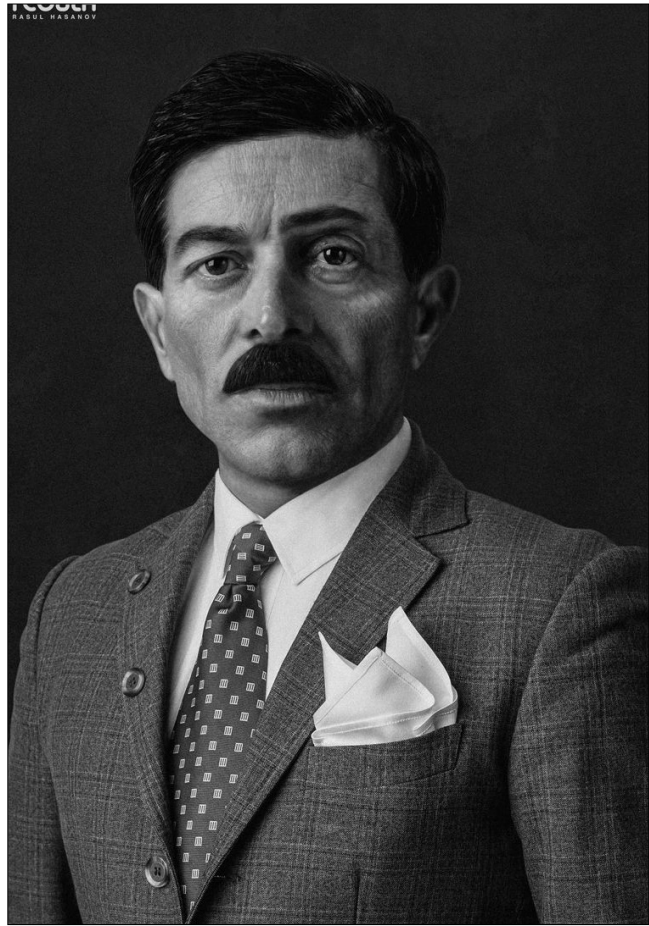

Allahverdi Eminov

su, qeyri-nomal vəziyyətlə mübarizədə qalıb gəlməklə. Xoşbəxtliyi "dayı" vasitəsilə əldə etmək də istisna deyil...

Rüşvətxorluq mənfur adətdir, ona yaxşı söz yaraşmır. Hazırda "rüşvət mübadiləsi" dünyanı başına götürmüşdür, cəmiyyət sanki buna borcludur, inkişafdan qalar. Hamı bu gün bu sözü adi qəbul edir, reaksiya verilmir. Bircə o qalır ki, dinin qadağan buyurduğu rüşvət bir ənənəyə çevrilsin. Adamlarla üzleşirik: rüşvət almaq kimi işə - günaha haqq qazandıraq, bu isə o nadürrüslərin daş qəlbiliyini, dinimizdən xəbərsizliyini göstərir. Əslində rüşvət müsəlmana yaraşmayan xüsusiyyətdir. Rüşvətvermə (eləcə də tələb etmə) insanlar arasında nifaq və ayrışdırıcılıq yaradır, rüşvətin daha geniş yayılması münbit şərait yaradır. İslam dini bir adamın pulunun və malının bir qismini başqası tərəfindən mənimsəməsinə haram buyurmuşdur.

Bu gün qarşısızalınmaz ağır bəlaya çevrilən rüşvət sindromu azalmağa əvəzinə yayılmaqdadır, çün insanların nəfsi qılıncın kəsərindən itidir. Nəfsin o biri üzü isə tamahkarlıqdır. Hər iki anlayış hikmətçilərin diqqətindən qaçmamışdır. Cəlaləddin Rumi (1207-1272) yazmışdır ki, nəfs üçküncülük tikanıdır, nə vəziyyətdə qoyursan qoy, yenə sənə batacaqdır.

III yazı

TORPAQ RƏNGİNDƏ EŞQ

XX əsrin Məcnunu
Eşq imiş hər nə var aləmdə,
Elm bir qiylü qal imiş ancaq.

Füzuli

*Əliağa Vahidə görə Eşq aləmi həngamədi:
Bu qələbəlik, izdiham uydurma və əfsanələrlə doludu.
Eşq aləminin ən parlaq siması Məcnundu.
Məcnun aşiqlər ustadıdı
Bunu Vahiddən əvvəlki aşiqlər də demişdi.*

*Bu münasibətlə Seyid Əzim belə buyurmuşdu:
Aldı divanə könül daməni Məcnunu ələ,
Vadiyi-eşqdə bir mürşidi-rəhbər tapdı.*

*Əliağa Vahid də bunu təsdiq eləyir:
Hüsnü-Leylanı da Məcnun özü öyrətdi bizə,
Əhli-eşqin odur aləmdə böyük ustadı.*

Eşq şairlərinin Məcnuna münasibəti istiqamətinə nəzər yetirdikdə qərribə bir mənzərənin də şahidi oluruq.

Məcnunun böyüklüyünü etiraf edənlər, o cümlədən Məhəmməd Füzuli, Seyid Əzim Şirvani və Əliağa Vahid öz qəzəllərində Məcnundan ötə olduqlarını da deməkdən çəkinmirlər.

Bu istiqamətdə düşünən Seyid Əzim belə deyirdi:

*Məcnun ilə bir məktəbi-eşq içrə oxurduq,
Mən Mühəfi xətm etdim, o Vəlleylidə qaldı.*

Burada Seyid demək istəyirdi ki:
Məcnunla bir məktəbdə oxuyurdun.
Mən Quranı oxuyub başa çıxdım.
Məcnun isə axıra qədər oxuya bilmədi
Vəlleyl surəsində qaldı.
Təhsilini yarımçıq qoydu.
Mən ondan çox oxumuşam
Ondan bilikliyəm.
Elmim çoxdu.

Mövlana Məhəmməd Füzulinin Türk divanında ən məşhur bir beyti xatırlayaq:

**Məndə Məcnundan-Füzun aşiqlik istedadı var,
Aşiqi-sadiq mənəm, Məcnunun ancaq adı var.**

Bu beyt bəyanat xarakteri daşıyır. Burada arqumentlər yoxdu. Təsdiqedic bir dəlil yoxdur. Məcnundan bacarıqlı və qabiliyyətli olmaq iddiası sübut olunmur.
Füzulinin bir beyti də yada düşür:

**Ey Füzuli, dura məndən ala təlimi-vəfa
Nagah ər, mərqədi-Məcnuna düşərsə güzərim.**
Bu beyt də elə həmin qəbildəndir.

İndi də Əliağa Vahidə baxaq:

**Məcnun nə bərabər mənə, səhralara qaçdı,
Eşq əhli gerek ərsədə mərdanə dolansın.**

Göründüyü kimi Vahidin daha tutarlı, təkzibedilməz və real dəlilləri var. Çünki, Məcnun insanlardan qaçıb, heyvanlarla üns tutub.

*Əliağa Vahidə görə
Eşq döyüş meydanıdır.
Bu vuruşma, döyüş həqiqət və hünər tələb eləyir.
Əsil aşiq bəlalər çəksə də meydanı tərk etməməlidir.
Qaşmamalıdı.
Çünki, qaçmaq acizlikdir.*

Məcnun və qədim aşiqlər mövzusu ilə bağlı istər-istəməz Füzuli və Vahidin yaşadığı dövrləri ötəri də olsa xatırlamaq lazım gəlir:

Füzuli şerin “xar” olduğu,
Mövizun kəlamın “küfr” hesab olunduğu dövrdə şerin müdafiəsinə qalxaraq, hədislərə və Quran ayələrinə istinad edir, Peyğəmbəri özünün müttəfiqi hesab edirdi.
Məcnun da Vahidin müttəfiqidi.
Vahidin dövrü də şerin və sənətin zorən yabançı və bayağı məfkurələrin təbliğinə doğru istiqamətləndirildiyi bir dövr idi.
Vahidin dövrü haqqında biz əvvəlki yazılarımızda da qeydlər eləmişik. İndi yalnız onu əlavə etmək istəyirəm ki, Vahidin zəmanəsi də, rəhmətlik Qasım Qasımzadənin iki misrasında təsvir olunan əyyamlara bənzəyirdi:

**Alilər zillətdə, nadanlar kefdə,
Yurdsevərlik baha, satqınlıq müftə.**

Əliağa Vahid öz əsərlərində Məcnunu tərifləsə də, özünü ondan üstün hesab etsə də onu bir sirdaş kimi yad eləyir.
*Elə bil Məcnun həmişə Vahidin yanında olub.
Məcnun Vahidin dostudu,
Həmdəmidi,
Sirdaşıdı,
Söykənəcəyi minillik bir eşq ağacıdı.*

Vahid bir də öz gizli fikirlərini bildirmək üçün Məcnun obrazından istifadə edir.
Şair Məcnunun “dəşti biyaban”lara qaçmasını elə belə söz gəlişi demirdi.
Məcnun kimi Vahidin də dərdi təkcə Hüsnü Leyla dərdi deyildi.
*Vahid demək istəyirdi ki,
Mənim dövrüm Məcnunun dövründən bətədi.
Ancaq mən qaşmadım
Meydanda mərdanə dayanmışam.*

Vahidin dövründə də “qəzəl oxumayın” deyirdilər. Ənənəçilərə pis baxırdılar. Belə vəziyyətə duruş gətirmək üçün tərəfdarlar da lazım idi.
Elə Seyid Əzim də çətinə düşəndə:

*Çağırın Qeys ilə Fərhadı yığılsın başıma
Seyyidəm, ərseyi-eşq içrə sipah istəyirəm. - demişdi.*

Tək əldən səs çıxmazdı. Ona görə də Vahid Məcnundan bərk-bərk yapışmışdı.

Qəzəl şairlərimizdən Məcnuna ən çox bağlılığı olan Vahiddir. Onun əsərlərində Məcnunun adı 114 dəfə çəkilir. Orta hesabla hər beş qəzəlin birində Məcnun yadadüşür. Müqayisə üçün onu da qeyd edək ki, Seyid Əzim divanında bu göstərici bir az aşağıdır. Burada Məcnun 28 qəzəldən birində və cəmi 25 dəfə xatırlanır.

Əliağa Vahidə görə eşq divanəlikdi. Bu divanəlik və dəlilik elə Məcnundan qalmadı. Füzuli “Leyli və Məcnun” əsərində Məcnunun dilindən onun atasına müraciətində belə yazırdı:

**Ey mürşidi kamil,
Divaneyi-eşq olurmu aqıl?**

Əliağa Vahid də eşq çövründən qurtarmağın mümkün-süzlüyünü əsərlərində dəfələrlə qeyd eləmişdi.
Əliağanın həyatı çox ağır oldu. Məşəqqətli günlər gördü. Uşaqlıqda atasını itirən şair:

Baxdım ətrafıma yazıq-yazıq - deyirdi.

İlk məhəbbəti Zülfüyyəni - özbək Yaqubun qızını itirdikdən sonra isə “fələyin qəhqəhəsini” eşitdi.

**Yaşamaq üçün
Acı əyyamı şirin etmək lazım gəldi.
Eşq tərini tutdu
Qədim aşiqlərin yolunu getdi.
O da Məcnun kimi
Zəmanə ağıllısı ola bilmədi.
Eşq dəlisi oldu.**

Eşqin tamam nəşəsi divanəlikdədir,
Meyxanənin mələhəti məstənəlikdədir - deyən Əliağa Vahidin əsərlərindən bu anlayışla bağlı çoxlu misallar göstərmək olar.
Hələlik Vahidin “dəlidir” rədifli qəzəlini xatırlamaqla kifayətlənirik.

*Demə Məcnuna dəli, bəlkə də Leyla dəlidir
Eşq olan yerdə bütün aqlı dana dəlidir.
Saldı Yusif kimi öz sevgilisin zindanə,
Qoydu rüsvağı aləmdə Züleyxa dəlidir.
Eşq zəncirinin ifadəsi bir mən deyiləm
Həvəsi-silsileyi-eşq ilə dünya dəlidir.
Sarılır çiyinə, gah boynuna, gah qamətinə
Əjdahalar kimi ol zülfü-çalıpa dəlidir.
Bir vəfasız gül üçün naləsi dünyanı tutub
Aşiqin qəlbi kimi bülbül şeyda dəlidir.
Bircə Şirin ilə Fərhadə məzəmmət yoxdur
Vadiyi-eşqdə Vamiq dəli, Əzra dəlidir.
Əl götürməz bu qaragözlülərin zülfündən,
Hər yetən zənn eləyir Vahidi, guya dəlidir.*

Arif ORUCOV,
Azərbaycan Texnologiya
Universitetinin baş müəllimi

Fərid MURADZADƏ

İşıq qorxusu

Ümidlə yuxu "Siam əkizləri"dir - biri öləndə, o biri də yaşamır. Y.Səmədoğlu, "Qətl günü"

Onun yuxuları da ümidləri kimi ölmüşdü. Gecələr dərman atıb yatırdı ki, daş kimi düşüb yatsın, yuxu görməsin. Son illər neyropsixoloji vəziyyəti daha da pisləşmişdi. Bəzən adı söz, adı bir hərəkət, ən çox da sayrışan işıqlı maşınlar görəndə ürəyi ağzına gəlirdi. İllah da sayrışan işıqlı maşın görəndə başı kəsilmiş toyuq kimi titrəyə-titrəyə çabalayırdı.

Yorğun ayaqlarının üstündə divanə ruhunun sığındığı taqətsiz cismimi sanki özünüki deyilmiş kimi sürüyə-sürüyə gedirdi. Həyətdə girəndə gözləri böyüdü. Həyətdə işıqları sayrışan Təcili Tibbi Yardım maşınıni gören kimi bütün vücudu əsməyə başladı. Ağlından min fikir keçdi. Kələməyi tutmuşdu deyə yaxınlaşıb sürücüdən hansı ünvana gəldiklərini soruşa bilmirdi. Bayaqqı yorğunluğu yoxa çıxmışdı. Hövlank özünü bloka atdı. Liftin düyməsini basdısa da gözləməyə hövsələsi çatmadı. Ürəyi uçunurdu. Altıncı mərtəbəyə qaçaraq çıxdı. Qapını hiss etmədən zərbə döydürdü. Qapını açan anası gözləri böyümüş oğlunu görəndə içindən bir sızıltı keçsə də gülümsəməyə çalışdı. "Narahat olma. Hamı yaxşıdır. Keç içəri. Get yuyun, rahatlaş. Təcili Yardımı biz çağırıramışıq", - dedi. Bu sözlərdən sonra azacıq toxtayıb divara söykəndi, sanki çiynlərində tab getirə bilməyəcəyi bir yük varmış kimi ağır-ağır əsağı çöküdü.

İllər ötüb yaşlansa da özündəki psixoloji gərginlikdən qurtula bilmirdi. Lap gənc yaşlarında aldığı psixoloji zədə ondan əl çəkmirdi və yaqin elə ömrünün son anına qədər də özünün əkiztayı olan, ondan qopmaq istəməyən və elə özü də ondan qopmaq istəmədiyi psixoloji zədəsi onunla bir qəbir evinə gedəcəkdə. Ondən sonrası da Allah kərimdir. Hələ ki, o tərəfdən dönüb qayıdan olmayıbq

Gecəni demək olar ki, yatmamışdı. Yuxusuz olsa da sərin duşdan sonra özünü gümrəh hiss edirdi. Pərdəni çəkib pəncərəni açdı. Şıltaq yay günəşinin isti şüaları içəri "hücum" çəkdi(pəncərə güncixan tərəfə idi). Mətbəxə keçib anasının hazırladığı səhər yeməyindən bir-iki tikə aldıqdan sonra hazırlaşmağa başladı. Bu gün diplom müdafiəsi idi. Təkcə oxuduğu fakültədə deyil, ümumən universitetdə də xüsusi hörmət qazanmışdı. Fəzli adına layiq gənc idi. Çox yaxşı oxuyurdu. Eyni zamanda ingilis və fransız dillərini də yaxşı bilirdi. Universitetə xarici qonaqlar gələndə rektorluq bütün tədbirlərdə xarici qonaqların yanında onu görmək istəyirdi. Ancaq bir həqiqət də vardı ki, onun paxıllığını çəkənlər də çox idi. Fəzli sözü üzə deyən adam idi. Heç kimdən və heç nədən qorxmazdı. O, hər zaman həqiqət tərəfdarı olmuşdu. Öldürsən də haqqı nahaqqın ayağına verməzdi. İnadkarlığına görə hərdən ən yaxın dostları da onu qınayırdılar. Amma o heç vaxt işinin xatirəni kimisə pis

vəziyyətdə qoymazdı. Mərdənəliyinə, təmkinli olmağına, qabiliyyətinə görə ona hamı hörmət edərdi. İşləri yaxşı gedirdi ki təzə dekan gələne qədər. Özündən razı, pullu, orta yaşlı, gözləri oyur-oyur oynayan bu adamdan ilk baxışdan xoşu gəlməmişdi. Tədrisən onu tanıdıqca haqlı olduğunu görürdü. Dekan da onu sevməzdi. Əmr verməyə, qarşısındakıları əzməyə öyrənmiş, az qala hamının ona sitayiş etməsini istəyən dekanla Fəzlinin ulduzu barışmırdı. Ziddiyyətlər gündəngünə artırdı.

Qış imtahanlarının başlanmasına az qalmışdı. Nədənə bu il onlara yenidən "Mülki müdafiə" keçilirdi. Səbəbi məlum deyildi. Yeni gələn dekan çox "arxalı" adam idi. Hətta söz-söhbət gəzirdi ki, universitetin həlim, üzügülər, savadlı, ziyalı rektorunu tezliklə bu adam əvəzləyəcək. Deyəsən heç nə boşuna deyilmirdi. Adamın arxayınlığı, hərəkətlərindəki sərbəstlik, heç kimlə hesablaşmaq, hamını özündən asılı vəziyyətə salmaq istəməsi və s kimi hərəkətləri deyilənlərin isbatı idi. Onu dekanlığa çağırıbmışdılar. Səbəbini bilmirdi, amma çağırılmışdı. "Əlahəzrət" dekan təcili gəlməsini tələb etmişdi. İçəri keçdi. Keçmiş

Qış imtahanlarının başlanmasına az qalmışdı. Nədənə bu il onlara yenidən "Mülki müdafiə" keçilirdi. Səbəbi məlum deyildi. Yeni gələn dekan çox "arxalı" adam idi. Hətta söz-söhbət gəzirdi ki, universitetin həlim, üzügülər, savadlı, ziyalı rektorunu tezliklə bu adam əvəzləyəcək. Deyəsən heç nə boşuna deyilmirdi. Adamın arxayınlığı, hərəkətlərindəki sərbəstlik, heç kimlə hesablaşmaq, hamını özündən asılı vəziyyətə salmaq istəməsi və s kimi hərəkətləri deyilənlərin isbatı idi...

dekanın katibəsi yorğun görünürdü. Münasibətləri yaxşı idi. Yorğun baxışlarından onun da tezliklə bura ilə vidalaşacağı oxunurdu. Yeni dekan onu hara gəldi buyururdu. İndi də hardansa gəlirdi: - "Xeyir ola? -səni niyə çağırıb?" "Bilmirəm", - deyə Fəzli cavab verdi. Yavaşca qapını taqıldatdı. Əvvəl "gəl!" sonra isə "bir dəqiqə!" deyildi. Amma bu "bir dəqiqə" gec oldu. Çünki Fəzli qapını açmışdı. Dekanla "Mülki Müdafiə" müəlliməsi qol-boyun idilər. Fəzliyə indi nə üçün yenidən "Mülki müdafiə"dən imtahan verəcəkləri aydın oldu. Bu bisavad, müəllim adını daşımağa yaramayan, nazlı-qəmzəli gənc qadın heç nə yox imiş kimi əndamını yırgalaya-yırgalaya sanki acıq vermiş kimi ağır-ağır gəlib onun yanından ötdü. Qadının üzündə aşkar bir ədə vardı. Sanki Fəzliyə - "İndi gördün mən kimin adamıyam" deyirdi.

Fəzli keçən həftə dərslər zamanı yaxşı oxuyan tələbələrəndən birini azacıq gecikdiyinə görə tənqid edən, ağzının danişığını bilməyən bu gənc, özündənrazı qadınla sözləşmişdi. O zaman qadın - "özüne çox da güvənmə! Səni peşman edəcəyəm! Hələ kiminlə danişdığını bilmirsən", - demişdi. Hər şey aydın idi. Qadın müəllimə adı ilə universitetə gətirilmiş hansı yollasa diplom almış meşuqə idi. Ali tədris ocağında tədris yeri

nə eşq macerası yaşanırdı. Həm də açıq-aşkar(dekanın kabinetindəki şərait bunu təsdiqləyirdi). Fəzlinin fikirləri itkin düşmüşdü. Beynində hər şey bir-birinə qarışmışdı. Baş ağrımağa başladı. Elə bil Fəzlini hündür bir yerdən dərin çalaya atmışdılar. Dekan ağzını açıb elektrik dəyirmanı kimi sürətlə üyüdüdü. Onun nə dediğini anlamırdı, daha doğrusu Fəzli onu dinləmirdi.

Dekanlıqdan çıxanda ala gözləri həyəcədən böyüyən, incə, yara-

mişdi. Zehni yorğunluq və həyəcan onun səhhətinə pis təsir edirdi. Xatirənin ən böyük arzusu idi pedaqoq olmaq. Hələ uşaq yaşlarından sevimli müəlliməsi Nazilə müəlliməni özünün ideali bilmiş və hər zaman onun kimi peşəkar, işini se-vən, öyrətməkdən yorulmayan bir müəllimə olmağın xəyallarını qurmuşdu. 15 yaşına kimi hər şey əla idi. Amma günlərin birində hardan və necə gəldiyi belli olmayan bu xəstəlik onu haqladı. Uzunmüddətli müalicə də normal effekt vermə-

di, amma Xatirə hər şeyə rəğmən təhsildən qalmadı. Xəstəlikdən sonrakı yorğunluq, süstlük, dili qatlanandan sonrakı can qorxusu belə onu peşə və təhsil sevgisindən ayrı sala bilmədi. İndi onun şəfaya, mərhəmətə, diqqətə möhtac xəstə üreyinə sevdə odu da düşmüşdü və o, bu adamı yandıran, haldan-hala salan, gah güldürən, gah ağladan, acıları, iztirabı belə şirin olan bir oda qalanmışdı. Xatirə həyatında heç kəsi sevməmişdi(onun belə macaralara vaxtı da olmamışdı), amma indi Xatirə bütün varlığıyla sevirdi, lakin bu sevgini dilinə getirə, bu sevgini biruzə verə bilmirdi. Bacardıqca özünü laqeyd göstərməyə çalışırdı. O, canından artıq sevdiyi Fəzliyə müsibət yaşatmaq istəmirdi, amma həqiqi sevgi qarşısızalmaz bir hissdır. Nə qədər bu-xovlasan da mütləq üzə çıxacaq. O, Fəzliyə aralarında sevgi münasibətlərinin imkansızlığından danışısa da təklildə bu hissdən, qəlbində cücərən sevgi tumlarından olduqca məmnun idi. Artıq onu görməyəndə, səsinə eşitməyəndə olduqca narahət olurdu. Xatirə kö-nül qapısını qəfil döyən sevgiyə yenilmişdi. Fəzlinin inadkarlığı, hisslərinin saf olması onu təslim bayraqı qaldırmağa vadar etdi. Artıq hər kəs onların saf məhəbbətlərini bilirdi. Beləcə, onların film kimi rəngarəng sevgi dolu, qayğı dolu günləri başladı. Xatirə Fəzlinin yanında olanda özünü çox xoşbəxt hiss edirdi.Təklildə isəq

Azca yubanmışdı. Xatirə üçün təzə-tər qızılgül buketi sifariş etmişdi. Çünki bu gün onun Xatirəsi də diplom müdafiəsində idi. O qədər gözəl xəyallar qurmuşdular ki! Ürəyi uçunurdu. Həm sevincli idi, həm də üreyinə tələş dolmuşdu. Nədənə tez Xatirəni görmək istəyirdi və bu həyəcanlı, tələşli istək

səhrada qum fırtınası kimi qəfil başlayıb onun bütün üreyini dağıdırdı.

Universitetin qarşısında böyük bir izdiham yaranmışdı. Təcili Yardım maşınlarının işıqları yanıb sö-nürdü. Ağlayan tələbə qızlar ona tanış gəldi. Aman Allah! Bu ki, Xatirənin tələbə yoldaşı Firəngizdir! Ona nə olub? Bəs Xatirə hanı? İrəli yüyürdü. Ürəyi sürətlə döyünürdü. Firəngizin ağlamaqdan şişib nəlbəki boyda olan gözlərinə baxanda dünya başına fırlandı. Qız Fəzlinin Xatirəni çox istəyirdi. Firəngizin nitqi də tutulmuşdu. Danışa bilmirdi. Gözlərini Fəzlidən yayındırırdı. Xatirənin bütün tələbə yoldaşları ağlayırdı. Kimdən Xatirəni soruşurdu, cavab verə bilmirdilər. "Mülki Müdafiə" müəlliməsi əlləri qoynunda qorxaq bir görkəmdə küncə qısılmışdı. Titrəyirdi. Baya-qdan ağzını bıçaq açmayan Firəngiz onu gören kimi qəfil bağırmağa başladı: "Ay bisavad! Bizə ağıl öyrətməyə çalışan qanmaz! Sən ona ilkin yardım göstərə bilərdin. Onu yersiz suallarla həyəcanlandırıb sən öldürdün! Qatill!!!"

Uşaqlar birtəhər Firəngizi oradan uzaqlaşdırdılar. Xərəkədə uzanmış əbədi yuxuya gedən Xatirənin cansız bədənini görəndə hər şey aydın oldu. Epilepsiya xəstəsi olan qız sonuncu imtahanını verib dünyadan köçmüşdü. Xatirə Fəzlinin unuda bilməyəcəyi, ruhuna qədər hopmuş əbədi xatirəyə çevrilmişdi. Qızın həyəcədən dili qatlananda imtahan götürən dekanın meşuqəsi olan müəllimə savadsızlığı, bacarıqsızlığı ucubandan qıza ilkin tibbi yardım göstərə bilməmiş, həyəcədən kənarda dayanıb baxmış və təcrübəsiz gənclərin müdaxilə edə bilməməsi nəticəsində Xatirə ölmüşdü.

O gündən Fəzlinin psixoloji problemləri yaranmış, uzun müddət müalicə almış və ailə quramamışdı. Onun üçün sadəcə Xatirə vardı və o bu dünyada öz yanında başqa bir qadın təsəvvür edə bilmirdi. 22 il idi ki, Fəzli sayrışan işıqlı Təcili Tibbi Yardım maşını görəndə o müdhiş günlərdə keçirdiyi sarsıntıya bənzər sarsıntı keçirirdi. Sayrışan işıqlar Fəzlinin üreyinə həmişə ölüm sayrışan işıq kimi gəlirdi. Işıq nurdur, amma sayrışan işıqlar Fəzlinin qəlbinə, ruhuna qaranlıq gətirirdi.

Hamamdan çıxandan sonra öz otağına keçib qapını bağladı. Yuxusu gəlirdi. Elə yatmaq istəyirdi. Ən qəribəsi də bu idi ki, Fəzli yuxu görmək istəyirdi. Yuxu basmış gözlərini dolandırır ətrafına diqqətlə baxmağa başladı. Xatirə onu çağırırdı. Ürəyində ümid qığılcımı baş qaldırmışdı. Sanki həqiqətən yatsa Xatirəni görəcəkdə və buna o qədər inanırdı ki, komodon üstündən tərtəmiz silinmiş, par-par yanan Xatirənin böyüdüüb səliqəli çərçivəyə salınmış şəklini götürüb qucaqladı və yerinə uzandı. Gözlərinə qaranlıq çökməyə başladı. Zülmət qaranlıqda yenə sayrışan işıqlı maşınlar vardı, amma bu dəfə o sayrışan işıqlardan qorxmurdu.

24.04.2022